

ISKUSTVA I STAVOVI FIZIOTERAPEUTA O PRIPRAVNIČKOM STAŽU I STRUČNOM ISPITU: rad s istraživanjem

Šarić, Ivona

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Health Studies / Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:184:994217>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Health Studies - FHSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ FIZIOTERAPIJA

Ivona Šarić

ISKUSTVA I STAVOVI FIZIOTERAPEUTA O PRIPRAVNIČKOM STAŽU I
STRUČNOM ISPITU: rad s istraživanjem

Diplomski rad

Rijeka, 2022.

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HEALTH STUDIES
GRADUATE UNIVERSITY STUDY OF PHYSIOTHERAPY

Ivona Šarić

EXPERIENCES AND ATTITUDES OF PHYSIOTHERAPIST ABOUT THE
INTERSHIP AND PROFESSIONAL EXAM: research

Master thesis

Rijeka, 2022.

Izvješće o provedenoj provjeri izvornosti studentskog rada

Opći podatci o studentu:

Sastavnica	Fakultet zdravstvenih studija
Studij	Diplomski studij Fizioterapija
Vrsta studentskog rada	Diplomski rad
Ime i prezime studenta	Ivona Šarić
JMBAG	

+ Podatci o radu studenta:

Naslov rada	<u>Iskustva i stavovi fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu</u>
Ime i prezime mentora	Prof.dr.sc.Daniela Malnar
Datum zadavanja rada	21.05.2022.
Datum predaje rada	21.08.2022.
Identifikacijski br. podneska	1902487785
Datum provjere rada	14.09.2022.
Ime datoteke	Diplomski rad Ivona Šarić
Veličina datoteke	325.48K
Broj znakova	68597
Broj riječi	10220
Broj stranica	51

Podudarnost studentskog rada:

PODUDARNOST	3%
Ukupno	3%
Izvori s interneta	2%
Publikacije	1%
Studentski radovi	0

Izjava mentora o izvornosti studentskog rada

Mišljenje mentora	
Datum izdavanja mišljenja	14. rujan 2022.
Rad zadovoljava uvjete izvornosti	☒
Rad ne zadovoljava uvjete izvornosti	☐
Obrazloženje mentora (po potrebi dodati zasebno)	Rad zadovoljava sve uvjete znanstvenog rada. Podudarnost od 16 % je zbog dijela upitnika koji je preuzet i pitanja se nisu mogla mijenjati.

Datum	<u>Potpis mentora</u>
14. <u>rujan</u> 2022.	

Sveučilište u Rijeci • Fakultet zdravstvenih studija
University of Rijeka • Faculty of Health Studies
Viktora Cara Emina 5 • 51000 Rijeka • CROATIA
Phone: +385 51 688 266
www.fzsri.uniri.hr

Rijeka, 11.7.2022.

Odobrenje nacrtu diplomskog rada

Povjerenstvo za završne i diplomske radove Fakulteta zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci
odobrava nacrt diplomskog rada:

ISKUSTVA I STAVOVI FIZIOTERAPEUTA O PRIPRAVNIČKOM STAŽU I STRUČNOM
ISPITU: rad s istraživanjem

EXPERIENCES AND ATTITUDES OF PHYSIOTHERAPIST ABOUT THE INTERSHIP AND
PROFESSIONAL EXAM: research

Nacrt diplomskog rada

Student: Ivona Šarić
Mentor: prof.dr.sc. Daniela Malnar, dr. med.

Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija
Diplomski sveučilišni studij Fizioterapija

Povjerenstvo za završne i diplomske radove

Predsjednik Povjerenstva

Pred. Helena Štrucelj, dipl. psiholog – prof.

ZAHVALA

Na početku zahvaljujem se svojoj mentorici, prof.dr.sc. Danieli Malnar, dr.med., na trudu i vremenu koji je uložila u ovaj rad.

Zahvaljujem se ispitanicima koji su ispunili anketu i omogućili da uspješno napišem svoj rad.

Zahvaljujem se svojim kolegama i prijateljima s kojima sam provela dvije godine obrazovanja.

Najveće zahvale mojoj obitelji koja mi je bila najveća podrška i motivacija.

SADRŽAJ

1.UVOD I PREGLED PODRUČJA ISTRAŽIVANJA	1
1.1. <i>Obrazovanje fizioterapeuta u Republici Hrvatskoj</i>	1
1.1.1 <i>Srednjoškolsko obrazovanje</i>	1
1.1.2. <i>Preddiplomski studij</i>	3
1.1.3. <i>Diplomski studij</i>	6
1.2. <i>Pripravnički staž u Republici Hrvatskoj</i>	7
1.3. <i>Stručni ispit</i>	10
1.4. <i>Zaposlenost fizioterapeuta u Republici Hrvatskoj</i>	12
2.CILJEVI I HIPOTEZE	17
3.ISPITANICI (MATERIJALI) I METODE	18
3.1. <i>Ispitanici</i>	18
3.2. <i>Postupak i instrumentarij</i>	18
3.3. <i>Statistička obrada podataka</i>	19
3.4. <i>Etički aspekti istraživanja</i>	19
4.REZULTATI	20
5.RASPAVA	28
6.ZAKLJUČAK	33
7.LITERATURA	34
8.PRILOZI	37
<i>Prilog A: prikaz slika, tablica i grafikona</i>	37
<i>Prilog B: Anketni upitnik</i>	38
9. ŽIVOTOPIS	42

SAŽETAK

UVOD: Pripravnički staž je rad pod nadzorom kojim se zdravstveni djelatnik osposobljava za samostalan rad. On traje 12 mjeseci. Stručni ispit se provodi usmeno. On se sastoji se od dva dijela, točnije od općeg i stručnog dijela. Opći dio ispita obuhvaća: Ustavno uređenje Republike Hrvatske, Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Radni odnosi i mirovinsko osiguranje. Stručni dio ispita razlikuje se za sve zdravstvene djelatnike, a za fizioterapeute obuhvaća: kineziterapiju i fizikalnu terapiju.

CILJ ISTRAŽIVANJA: Glavni cilj istraživanja bio je analizirati stavove i iskustva fizioterapeuta o pripravničkom stažu. Specifični ciljevi istraživanja su: smatraju li fizioterapeuti da se treba smanjiti vrijeme trajanja pripravničkog staža sa 12 mjeseci na 6 mjeseci, ispitati izaziva li stručni ispit stres kod fizioterapeuta, smatraju li da se treba ukinuti stručni ispit i usporediti stupanj zadovoljstva pripravničkim stažem fizioterapeuta koji su obavljali pripravnički staž prije pandemije i za vrijeme pandemije COVID-19 virusom.

MATERIJALI I METODE: Istraživanje se provodilo anketnim upitnikom tijekom srpnja i kolovoza 2022. godine. Kriteriji uključenja ispitanika u istraživanje su: fizioterapeuti koji su obavili pripravnički staž od 2011. godine do danas, fizioterapeuti koji su položili stručni ispit od 2011. do danas, fizioterapeuti koji imaju 18 i više godina.

REZULTATI: U istraživanju sudjelovalo je 200 ispitanika, od toga je 81% ženskog spola i 19% muškog spola. Dob ispitanike je od 20 do 48 godina, a prosječna dob je 28,82. Prihvaćena hipoteza je: „Kod fizioterapeuta polaganje stručnog ispita izaziva veliku razinu stresa“. Odbačene hipoteze su: „Fizioterapeuti smatraju da se trajanje pripravničkoga staža treba smanjiti sa 12 mjeseci na 6 mjeseci“, „Fizioterapeuti smatraju da se treba ukinuti stručni ispit“ i „Fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž prije pandemije COVID-19 virusom su zadovoljniji pripravničkim stažem nego fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž za vrijeme pandemije COVID-19 virusom.“.

ZAKLJUČAK: Fizioterapeuti su u vrijeme pandemije COVID-19 virusom pokušali da se ukine ili smanji vrijeme trajanja obavljanja pripravničkog staža. U ovom istraživanju rezultati pokazuju da fizioterapeuti ipak nisu za ukidanje pripravničkog staža, a ni za smanjenje trajanja. Pripravnički staž ostaje i dalje obavezan te traje 12 mjeseci. Tijekom obavljanja pripravničkog staža, pripravnici ipak usavršuju vještine koje su potrebne za samostalni rad.

KLJUČNE RIJEČI: COVID- 19, fizioterapeuti, pripravnički staž, stavovi, stručni ispit

SUMMARY

INTRODUCTION: Internship is supervised work that trains a healthcare professional for independent work. It lasts 12 months. The professional exam is conducted orally. It consists of two parts, more precisely the general and specialist part. The general part of the exam includes: Constitutional regulation of the Republic of Croatia, Health Care Act and Mandatory Health Insurance Act, Labor relations and pension insurance. The professional part of the exam is different for all healthcare professionals, and for physiotherapists it includes: kinesitherapy and physical therapy.

RESEARCH GOAL: The main goal of the research was to analyze the attitudes and experiences of physiotherapists regarding internship. The specific objectives of the research are: do physiotherapists think that the duration of the internship should be reduced from 12 months to 6 months, to examine whether the professional exam causes stress among physiotherapists, do they think that the professional exam should be abolished and to compare the degree of satisfaction with the internship of the physiotherapists they have performed internship before the pandemic and during the pandemic with the COVID-19 virus.

MATERIALS AND METHODS: The research was conducted using a questionnaire during July and August 2022. The criteria for the inclusion of respondents in the research are: physiotherapists who completed an internship from 2011 to the present, physiotherapists who passed the professional exam from 2011 to the present, physiotherapists aged 18 and over.

RESULTS: 200 respondents participated in the research, of which 81% were female and 19% were male. The age of the respondents is from 20 to 48 years, and the average age is 28.82. The accepted hypothesis is: "For physiotherapists, passing the professional exam causes a high level of stress". The rejected hypotheses are: "Physiotherapists believe that the duration of internship should be reduced from 12 months to 6 months", "Physiotherapists believe that the professional exam should be abolished" and "Physiotherapists who did internship before the COVID-19 virus pandemic are more satisfied with their internship but physiotherapists who did internships during the COVID-19 pandemic."

CONCLUSION: During the COVID-19 pandemic, physiotherapists tried to cancel or reduce the duration of internships. In this research, the results show that physiotherapists are not in favor of abolishing the internship, nor for reducing its duration. Internship remains mandatory and lasts 12 months. During the internship, interns still improve the skills needed for independent work.

KEY WORDS: attitudes, COVID-19 , internship, physiotherapists, professional exam

1. UVOD I PREGLED PODRUČJA ISTRAŽIVANJA

1.1. Obrazovanje fizioterapeuta u Republici Hrvatskoj

1.1.1 Srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje fizioterapeuta traje četiri godine i nakon njega stječe se naziv fizioterapeutske tehničar. Fizioterapeutske tehničar pomaže bolesnim ili ozlijeđenim osobama u ublažavanju boli, povećanju pokretljivosti i sprječavanju trajnih posljedica bolesti ili ozljede. Fizioterapeutske tehničar u radu s pacijentima provodi razne postupke, a to su: hidroterapija, postupke termoterapije, krioterapija, medicinska masaža i pojedini dijelovi elektroterapije. Također educiraju pacijente kako koristiti pomagala koja osiguravaju bolju samostalnost u obavljanju aktivnosti svakodnevnog života (1).

Osoba mora završiti osnovnoškolsko obrazovanje, priložiti potvrdu školskog liječnika o sposobnosti za odabrano zanimanje i ostvariti najmanji bodovni prag da bi mogla upisati srednjoškolsko obrazovanje za fizioterapeutske tehničare (2). Srednje škole koje su upisivale učenike u prvi razred srednje škole za fizioterapeutske tehničare u školskoj godini 2022./23. dijele se u tri kategorije: javne ustanove, privatne ustanove s pravom javnosti i ustanove vjerske zajednice s pravom javnosti. Javne ustanove su: Medicinska škola Bjelovar (26 upisnih mjesta), Medicinska škola Pula (24 upisnih mjesta), Medicinska škola u Rijeci (24 upisnih mjesta), Medicinska škola Varaždin (24 upisnih mjesta), Medicinska škola Šibenik (26 upisnih mjesta), Srednja medicinska škola Slavonski Brod (20 upisnih mjesta), Srednja škola „Stjepan Ivšić“ u Orahovici (20 upisnih mjesta), Srednja škola Bedekovčina (22 upisna mjesta), Srednja škola Pakrac (20 upisna mjesta), Srednja škola Pregrada (26 upisnih mjesta), Srednja škola Topusko (24 upisnih mjesta), Zdravstvena i veterinarska škola dr. Andrije Štampara Vinkovci (22 upisna mjesta), Zdravstvena škola Split (26 upisnih mjesta) i Zdravstveno učilište Zagreb (26 upisnih mjesta). Privatne ustanove s pravom javnosti su: Privatna gimnazija i strukovna škola Svijet s pravom javnosti u Zagrebu (40 upisnih mjesta), Srednja škola Andrije Ljudevita Adamića u Rijeci (12 upisnih mjesta) i Srednja škola Dental centar Marušić u Splitu (18 upisnih mjesta). Ustanove vjerske zajednice s pravom javnosti su: Srednja škola Čakovec (24 upisnih mjesta) i Srednja škola u Maruševcu s pravom javnosti (24 upisnih mjesta). Sveukupno u četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje za fizioterapeutske tehničare je 448 upisnih mjesta (2).

Tijekom četverogodišnjeg obrazovanja, cilj je osposobiti fizioterapeutske tehničare da obavljaju postupke: hidroterapije (podvodna masaža, vođenje vježbi u bazenu, termalne kupke),

termoterapije (aplikacija različitih vrsta obloga, parafina i peloida), krioterapije (krioblozi, kriomasaža i kriokupke), masažne tehnike (klasična manualna masaža, vezivnotkivna masaža, manualna limfna drenaža i masaža refleksnih zona), elektroterapije (galvanizacija, laser i magnetoterapija) i kineziterapije (individualne i grupne vježbe) (1). Učenik mora prisustvovati nastavi i za sve predmete imati najmanje zaključnu ocjenu dovoljan.

NASTAVNI PLAN FIZIOTERAPEUTSKI TEHNIČAR									
I. ZAJEDNIČKI DIO									
R.br.	NASTAVNI PREDMET	TJEDNI BROJ SATI							
		I. razred		II. razred		III. razred		IV. razred	
		T	V	T	V	T	V	T	V
1.	Hrvatski jezik	4	-	4	-	4	-	4	-
2.	Strani jezik	2	-	2	-	2	-	2	-
3.	Povijest	2	-	2	-	1	-	-	-
4.	Etika/Vjeronauk	1	-	1	-	1	-	1	-
5.	Geografija	2	-	1	-	-	-	-	-
6.	Politika i gospodarstvo	-	-	-	-	-	-	1	-
7.	Tjelesna i zdravstvena kultura	-	2	-	2	-	2	-	2
8.	Matematika	2	-	2	-	-	-	-	-
9.	Fizika	2	-	2	-	-	-	-	-
10.	Biologija	2	-	2	-	-	-	-	-
11.	Kemija	2	-	2	-	-	-	-	-
12.	Računalstvo	1	1	-	-	-	-	-	-
13.	Latinski jezik	2	-	2	-	-	-	-	-
	Ukupno	22	3	20	2	8	2	8	2
	Ukupno zajednički dio	25		22		10		10	

II. POSEBNI STRUKOVNI DIO									
R.br.	NASTAVNI PREDMET	TJEDNI BROJ SATI							
		I. razred		II. razred		III. razred		IV. razred	
		T	V	T	V	T	V	T	V
14.	Elektronika	-	-	-	-	2	-	-	-
15.	Anatomija i fiziologija	2	-	2	-	-	-	-	-
16.	Uvod u rehabilitaciju	2	1	-	-	-	-	-	-
17.	Osnove zdravstvene njege	0.5	0.5	-	-	-	-	-	-
18.	Osnove kineziologije	-	-	2	1	1	2	-	-
19.	Masaža	-	-	1	2	1	2	1	3
20.	Kineziterapija	-	-	-	-	1	3	2	4
21.	Fizikalna terapija	-	-	1	1	1	2	2	3
22.	Zdravstvena psihologija	-	-	-	-	2	-	1	-
23.	Socijalna medicina	-	-	-	-	1	-	-	-
24.	Patofiziologija	-	-	-	-	2	-	-	-
25.	Klinička medicina	-	-	-	-	2	-	3	-
26.	Dermatologija	-	-	-	-	-	-	2	-
27.	Prva pomoć	-	-	-	-	-	-	1	-
	Ukupno	45	15	6	4	13	9	12	10
	Ukupno strukovni dio	6		10		22		22	
	Sveukupno	31		32		32		32	
	Strukovna praksa	-		84*		126*		28**	

Slika 1: Predmeti koji se pohađaju u Medicinskoj školi Rijeka na smjeru fizioterapeutske tehnika. Preuzeto s: http://ss-medicinska-ri.skole.hr/nastava/predmeti?ms_nav=aa (03.08.2022.)

Četverogodišnje obrazovanje završavanju izradom i obranom završnog rada. Završni rad piše učenik o zadanoj temi pod mentorstvom profesora. Nakon srednje škole može se nastaviti školovanje, ali se treba položiti ispite državne mature (3). Ispiti državne mature su ispiti iz općeobrazovnih predmeta. Ispiti su jednaki za sve učenike i polažu se u isto vrijeme u cijeloj Hrvatskoj. Ispiti se dijele na obavezne i izborne. Obavezni ispiti su ispiti iz Hrvatskog jezika, stranog jezika i matematike. Obavezni ispiti mogu se polagati na višoj razini (A) i osnovnoj razini (B). Položena viša razina (A) omogućuje učenicima upis na studijske programe koji traže osnovnu razinu, ali položena osnovna (B) razina onemogućuje upis u studijske programe koji traže položenu višu razinu (A) ispita (4). Izborni ispiti nemaju mogućnost izbora polaganja na dvije razine. Izborni ispiti iz stranih jezika polažu se na višoj razini (A). Izborni ispit iz Latinskoga jezika polaže se na osnovnoj razini (B). Ostali izborni ispiti polažu se na jednoj

razini. Ispiti državne mature ocjenjuju je s ocjenama od 1 do 5. Ocjena 1 (nedovoljan) znači za osoba nije položila ispite državne mature i mora ponavljati ispit. Polaganje ispita moguće je na ljetnom i jesenskom roku. U školskoj godini 2020./21. državnoj maturi pristupilo je 29 532 osoba. Te godine je 25 861 (88 %) osoba završilo srednjoškolsko obrazovanje (5).

1.1.2. Preddiplomski studij

Godine 1948. u Zagrebu organizirana je prva edukacija fizioterapeuta, a prva srednja škola otvorila se sredinom pedesetih godina prošlog stoljeća. Godine 1968. započinje visokoškolsko obrazovanje fizioterapeuta u Hrvatskoj. Prvo visokoškolsko obrazovanje provodilo se u okviru više medicinske škole u Zagrebu, potom se otvorio dislocirani studij u Splitu. Nakon toga, visokoškolsko obrazovanje fizioterapeuta omogućeno je i u Rijeci u okviru Medicinskog fakulteta (6).

Od 1968. do 1998. godine provodilo se dvogodišnje obrazovanje fizioterapeuta i nakon njega stjecao se naziv Viši fizikalni terapeut. Od 1999. godine uvodi se trogodišnji studij fizioterapije. Težilo se tome da se obrazovanje fizioterapeuta u Hrvatskoj izjednači sa europskim standardima obrazovanja. To je podrazumijevalo prihvaćanje programa preddiplomskog stručnoga studija fizioterapije s nazivom "bakalaureat" fizioterapije (6). Godine 2014. osnovan je Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci i od tada se obrazovanje fizioterapeuta odvija na tom fakultetu. Fizioterapeuti imaju mogućnost studirati na preddiplomskog studiju i nastaviti obrazovanje na diplomskom studiju koji se također odvija u sklopu Fakulteta zdravstvenih studija u Rijeci.

Godine 2022. moguće je upisati preddiplomski studij Fizioterapija diljem Hrvatske. Preddiplomski studij Fizioterapija dijeli se na redovni stručni studij i izvanredni stručni studij. Redovni stručni studiji su u sklopu fakulteta: Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci (35 upisnih mjesta- 30 redovitih studenata iz Hrvatske i 5 redovitih studenata izvan Europske unije), Zdravstveno veleučilište u Zagrebu, Visoka škola Ivanić- grad, Sveučilište Sjever u Varaždinu, Veleučilište "Lavoslav Ružička" u Vukovaru, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek u Orahovici, Libertas Međunarodno sveučilište u Zagrebu i Odjel zdravstvenih studija Sveučilišta u Splitu (15 upisnih mjesta). Izvanredni studiji su u sklopu fakulteta: Zdravstveno veleučilište u Zagrebu s dislokacijom u Pakracu, Visoka škola Ivanić-Grad, Sveučilište Sjever, Veleučilište "Lavoslav Ružička" u Vukovaru i Libertas Međunarodno sveučilište u Zagrebu (7).

Preddiplomski studiji traju tri godine, točnije šest semestara. Student je dužan steći 180 ECTS bodova tijekom studiranja. Obrazovanje obuhvaća javnozdravstvene, pretkliničke, kliničke i temeljne medicinske predmete. Temeljni medicinski predmeti upoznaju studenta s građom i funkcijom čovjekovog tijela, s naglaskom na mišićno koštani sustav. Pretklinički predmeti upoznaju studenta s osnovama fizikalne terapije, odnosno kako djeluje fizikalna terapija na organizam. U kliničkim predmetima uči se primjena fizioterapijskih postupaka kod pojedinih bolesti ili stanja kod djece i odraslih (8).

Predmeti, donosno kolegiji dijele se na obavezne i izborne, te je student obavezan svake godine izabrati izborne kolegije koje želi da budu dio njegovog obrazovanja. Nastava se odvija u obliku predavanja, seminara, vježbi i demonstracija. Ukoliko kolegij zahtjeva stručnu praksu, ona se odvija u domovima zdravlja, općim bolnicama, specijalnim bolnicama, županijskim bolnicama i klinički bolničkim centrima. Student usvaja vještine medicinske statistike i informatike. Na kraju preddiplomskog studija izrađuje i brani završni rad (8).

Na Hrvatskim preddiplomskim studijima fizioterapije izjednačeni su kurikulumi predmeta koji se odvijaju u sklopu obrazovanja, ali su različiti kurikulumi broja sati teorijske i praktične nastave. Klinička praksa prisutna je na svim studijima i broj sati kliničke prakse raste na svakoj godini studija (9).

I. godina

Anatomija s histologijom
 Biomehanika
 Fizika
 Fiziologija s patofiziologijom
 Javno zdravstvo u fizioterapiji
 Klinička kineziologija
 Klinička praksa I
 Osnove motoričkih transformacija I
 Psihički razvoj čovjeka
 Psihološka medicina
 Uvod u fizioterapiju
 Fizioterapijska procjena
 Osnove zdravstvene njege
 Osnove metodologije znanstveno istraživačkog rada
 Osnovno održavanje života
 Engleski jezik
 Izabrana poglavlja iz sportske fiziologije - izborni
 Osnove motoričkih transformacija II - izborni
 Rehabilitacija igrom - izborni
 Higijena i epidemiologija - izborni

II. godina

Fizikalni čimbenici u terapiji
 Fizioterapijske vještine
 Klinička praksa II
 Klinička medicina I Ortopedija
 Klinička medicina I Protetika i ortotika
 Klinička medicina I Kirurgija i traumatologija
 Klinička medicina I Sportska medicina
 Klinička medicina II Kardiologija i pulmologija
 Klinička medicina II Reumatologija
 Klinička medicina II Ginekologija i porodništvo
 Klinička medicina III Neurologija
 Klinička medicina III Psihijatrija
 Klinička medicina III Pedijatrija
 Komunikacijske vještine
 Fizioterapija I Fizioterapija u ortopediji
 Fizioterapija I Fizioterapija u kirurgiji i traumatologiji
 Fizioterapija II Fizioterapija u kardiologiji i pulmologiji
 Fizioterapija II Fizioterapija u onkologiji
 Medicinska masaža - izborni
 Podvodna i hiperbarična medicina - izborni
 Važnost slikovnih tehnika u reumatologiji - izborni
 Osnove radiologije - izborni
 Fizička aktivnost - izborni
 Wellness - izborni

III. godina

Fizioterapija III Fizioterapija u neurologiji

Fizioterapija III Fizioterapija u psihijatriji

Fizioterapija III Fizioterapija u gerijatriji

Fizioterapija IV Fizioterapija u sportskoj medicini

Fizioterapija IV Fizioterapija u reumatologiji

Fizioterapija u pedijatriji

Specijalne teme u fizioterapiji u ginekologiji i porodništvu

Klinička praksa III

Etika zdravstvene skrbi

Medicinska sociologija

Rehabilitacijska medicina

Osnove biomedicinske statistike

Klinička praksa IV sa završnim radom

Praktični primjeri iz statistike u fizioterapiji - izborni

Sport osoba s invaliditetom - izborni

Ergonomija - izborni

Kriminogeno ponašanje: Osnove prepoznavanja i postupanja zdravstvenih radnika - izborni

Zdravstveni turizam - izborni

Fizička aktivnost - izborni

Osnove radne terapije u dječjoj dobi - izborni

Funkcionalna anatomija-miofascijalni sling sustavi - izborni

Pedobarografija - izborni

Priradni ljekoviti činitelji - izborni

Slika 2: Popis kolegija na preddiplomskom studiju Fizioterapija u Rijeci. Preuzeto s :

<http://www.fzsri.uniri.hr/hr/studenti/nastava/111-preddiplomski-strucni-studiji/fizioterapija.html> (08.08.2022.)

Nakon preddiplomskog studija Fizioterapije stječe se zvanje prvostupnik fizioterapije (baccalaureus). Prvostupnik fizioterapije je zdravstveni djelatnik koji provodi fizioterapijske postupke i upravlja procesima fizikalne terapije. On planira, organizira i provodi fizioterapijske postupke u ortopediji, reumatologiji, neurologiji, kardiologiji, pulmologiji, traumatologiji, ginekologiji, kirurgiji, pedijatriji, gerijatriji, onkologiji i sportskoj medicini. Fizioterapeut obavlja: fizioterapijsku procjenu, određuje ciljeve procedura, planira fizioterapijske postupke, provodi procedure, educira i aplicira pomagala, dokumentira i provodi prevenciju. Fizioterapeut stječe i komunikacijske vještine koje su neophodne u razvijanju pozitivnih odnosa s pacijentom. Fizioterapeut provodi fizikalne procedure po načelima etike zdravstvene struke. Fizioterapeut se pridržava pravila i zakona fizioterapijske prakse te poštuje temeljna prava i dostojanstvo svakog pojedinca (6).

1.1.3. Diplomski studij

Nakon preddiplomskog studija fizioterapeuti imaju mogućnost upisa na diplomski studij fizioterapije. Svjetski i europski standardi edukacije ističu da je potreba edukacija fizioterapeuta na preddiplomskoj i diplomskoj razini. Pa je tako i Komora fizioterapeuta dugi niz godina inzistirala na edukaciji fizioterapeuta na diplomskoj razini. Diplomski studij Fizioterapija traje dvije godine i potrebno je ostvariti 120 ECTS bodova. U dvije godine studija odvija se nastava devetnaest obaveznih kolegija. U prvoj godini studija odvijaju se: opći obavezni kolegiji (Menadžment u zdravstvu, Mjerenje i procjena boli, Prava i obaveze u zdravstvenoj struci), znanstveno istraživačke metode i psihološko – pedagoški moduli. Kolegiji u drugoj godini studija su se podijelila na dva modula: analiza pokreta i grupni projekti (fizioterapeut stječe dodatna znanja i vještine u terapijskim tretmanima kardio-pulmoloških i neuroloških bolesti. Nadalje, uz obavezne kolegije treba se izabrati tri kolegija. Fizioterapeut tijekom diplomskog studija stječe nove vještine i znanja koja može promijeniti u fizioterapijskim procedurama, te unaprijediti kvalitetu terapije i tretmana koje provodi. Diplomski studij završava izradom diplomskog istraživačkog rada i obranom rada. Nakon diplomskog studija stječe se naziv magistar fizioterapije (mag. physioth.) (10).

I. godina

Mjerenje i procjena boli
Pristup osobama s invaliditetom
Prava i obaveze u zdravstvenoj struci
Znanost i društvo
Specifičnosti fizioterapije u bolesnika treće životne dobi
Menadžment u zdravstvu
Načrt diplomskog rada
Medicinska informatika
Napredna statistika u biomedicini i zdravstvu
Suvremene teme iz psihologije
Pedagoški aspekti edukacije
Didaktika
Umijeće medicinske nastave
Komunikacija - izborni
Timski rad - izborni
Učestalost ozljeđivanja u sportu - izborni
Tjelesna aktivnost i imunološki sustav - izborni
Dijetetičke metode i pravilna prehrana - izborni
Mikropoduzećništvo u zdravstvu - izborni
Međukulturalna kompetentnost u zdravstvu - izborni
Wellness-preventivna medicina - izborni
Fizioterapija u protetici i ortotici - izborni
Etika fizioterapeuta u teoriji i praksi - izborni
Istraživanja i projekti u fizioterapiji - izborni

II. godina

Biomehanika u fizioterapiji
Neurofiziologija pokreta
Funkcionalna dijagnostika u fizioterapiji
Fizioterapija mišićno-koštanog sustava
Fizioterapija u sportu
Neurofizioterapija
Kardiopulmološka fizioterapija
Izrada diplomskog rada
Novosti u liječenju upalnih reumatoidnih bolesti - izborni
Fizioterapija u jedinici intenzivnog liječenja - izborni
Primjena Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, onesposobljenosti i zdravlja (MKF) u fizioterapiji
Tjelesna aktivnost i trudnoća - izborni
Osnovni principi i primjenjivost manualnog oblika terapije - izborni
Fizikalna terapija jučer i danas - izborni
Tendinopatije- multidisciplinarni pristup - izborni
Fizioterapijski pristup kod periprotetičnih infekcija - izborni
Slikovne metode u reumatologiji - izborni

Slika 3: Popis kolegija na diplomskom studiju Fizioterapija u Rijeci. Preuzeto s :

<http://www.fzsri.uniri.hr/hr/studenti/nastava/116-sveucilisni-diplomski-studiji/fizioterapija.html> (10.08.2022.)

Magistar fizioterapije ima znanja i usvojene vještine za obavljanje postupaka prevencije, unaprjeđenje zdravlja, liječenja, rehabilitacije i rehabilitacije. Aktivan je član rehabilitacijskog tima koji planira i primjenjuje fizioterapijske procedure. Također, može sudjelovati i provoditi istraživanja u fizioterapiji (11).

1.2. Pripravnički staž u Republici Hrvatskoj

Svaki fizioterapeut nakon obrazovanja u srednjoj školi ili fakultetu treba odraditi pripravnički staž. Pripravnički staž je rad pod nadzorom kojim se zdravstveni djelatnik osposobljava za samostalan rad (12). Obavlja se prema propisanom programu koji uz prethodno pribavljeno pozitivno mišljenje nadležnih komora donosi ministar nadležan za zdravstvo. Tim se programom utvrđuje trajanje rada i raspored rada u pojedinim stručnim jedinicama te se utvrđuju stručni poslovi kojima se pripravnici osposobljavaju za samostalan rad (12). Sukladno tome, pripravnik je fizička osoba koja se zapošljava prvi put u odabranom zanimanju i osposobljava se za rad u tom zanimanju. Zakon o radu propisuje opće uvjete rada pripravnika, a konkretni uvjeti uređuju se posebnim propisima (13). Pripravnički staž može se obavljati u zdravstvenim ustanovama ili trgovačkim društvima koja provode zdravstvenu djelatnost, ali moraju ispunjavati i određene uvjete u odnosu na djelatnike, prostor i medicinsku opremu.

Uvjeti su:

- Treba postojati stručna jedinica prema zahtjevima pojedinog dijela programa zdravstvenog usmjerenja,
- U stručnoj jedinici treba raditi zdravstveni djelatnik s odobrenjem za samostalni rad i da je zaposlen na puno radno vrijeme te da ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci,
- Stručna jedinica treba imati odgovarajuću medicinsko- tehničku opremu i prostor za provođenje programa osposobljavanja. Ukoliko ta zdravstvena ustanova nema sve stručne jedinice koje su navedene u planu i programu osposobljavanja, onda pripravnika upućuje u drugu zdravstvenu ustanovu koja ima odgovarajuće stručne jedinice (12).

Pripravnički staž može se obavljati i u privatnim praksama kod zdravstvenog djelatnika koji ima završeni stručni ili sveučilišni studij, odobrenje za samostalni rad i najmanje pet godina radnog iskustva (12).

Pripravnički staž traje 12 mjeseci. Rad se obavlja u punom radnom vremenu. Treba se odraditi bez prekida. Opravdani prekid rada je bolest koja traje duže od 30 dana u kontinuitetu ili 45 dana s prekidima, vojna obaveza, rodiljni dopust i stručno usavršavanje u inozemstvu koje traje duže od 30 dana. U slučajevima opravdanog prekida rada, staž se produžuje u vremenskom razdoblju koliko je prekid trajao (12). Pripravnik ima pravo na plaću tijekom obavljanja pripravničkog staža. Pripravnička plaća iznosi 85% plaće radnog mjesta i troškovi prijevoza. Troškovi prijevoza računaju se za dane kojima se obavlja pripravnički staž ako udaljenost od adrese stanovanja do ustanove gdje se obavlja pripravnički staž ima više od dva kilometra. Udaljenost se računa prema planeru Hrvatskog autokluba kao najkraća ruta (14).

Pripravnički staž sastoji se od dvije stručne cjeline, a to su: kineziterapija i fizikalna terapija. Cjelina kineziterapije traje 6 mjeseci. Pripravnik kineziterapiju provodi u jedinici za kineziterapiju, odnosno dvorani. Također je provodi u stacionaru, točnije uz bolnički krevet. Kineziterapiju provodi najmanje kod 5-10 osoba tijekom dana. Primjenjuje postupke kineziterapije tijekom:

- Rehabilitacije neuroloških bolesnika. Kineziterapija se primjenjuje kao: relaksacijske vježbe, testovi za aktivnost svakodnevnog života, Bobath i Kabat metode,
- Rehabilitacije traumatiziranih bolesnika. Kineziterapija se primjenjuje preoperativno i postoperativno prema protokolima,
- Rehabilitaciji ortopedskim bolesnika. Kineziterapija uključuje i postupke za primjenu ortopedskih pomagala, edukacija i vježbe hoda s pomagalima te vježbe za skoliozu,
- Rehabilitaciji reumatskih bolesnika. Primjenjuje se kineziterapija specifična za reumatska stanja kao što su reumatoidni artritis i ankilozantni artritis,
- Rehabilitaciji internističkih bolesnika. Kineziterapija može se primjenjivati u svrhu prevencije bolesti, tijekom liječenja ili nakon određene bolesti (15).

Cjelina fizikalne terapije također traje 6 mjeseci. Pripravnik postupke fizikalne terapije provodi u jedinici za fizikalnu terapiju. Fizikalnu terapiju provodi najmanje kod 5-15 osoba tijekom dana. U postupke fizikalne terapije ubrajaju se:

- Elektroterapija (elektrostimulacija, kratki val, ultrazvuk)

- Hidroterapija (vježbe u bazenu, kupke, podvodna masaža)
- Krioterapija (kriomasaža)
- Masaža (klasična masaža, limfna drenaža)
- Parafinoterapija (vježbe s parafinom) (15).

Nakon obavljenog pripravničkog staža, pripravniku se pripravnički staž upisuje u pripravničku knjižicu. Ravnatelj zdravstvene ustanove ovjerava svojim potpisom pripravničku knjižicu. Svaki dio pripravničkog staža koji se proveo u odgovarajućoj jedinici je upisan u pripravničku knjižicu, a ovjerava ga rukovoditelj određene jedinice.

PRILOG I		
PRIPRAVNIČKA KNJIŽICA ZDRAVSTVENOG RADNIKA		
<p>PRIPRAVNIČKA KNJIŽICA ZDRAVSTVENOG RADNIKA</p>	Naziv i sjedište pripravničkog zdravstvene ustanove	Stručna jedinica Trajanje staža od _____ do _____
	Opis poslova	
<p>fotografija 4,5 x 5</p> <p>_____</p> <p>(oblastni potpis)</p> <p>_____</p> <p>(ime i prezime zdravstvenog radnika)</p> <p>Datum i mjesto rođenja: _____</p> <p>Zdravstveno usmjerenje: _____</p> <p>Prigovornički staž započet dana: _____</p> <p>M. P. _____</p> <p>(rukovoditelj zdravstvene ustanove)</p> <p><small>Napomena: ovjerava ravnatelj zdravstvene ustanove, glavni zdravstveni radnik, odnosno odgovorna osoba u trgovačkom društvu koje obavlja zdravstvenu djelatnost koja je pripravnik primila na pripravnički staž.</small></p>	<p>Prigovornik je praktično izvršio ove zadatke i obradio ove slučajeve:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Prigovornik je odgovorio na ova teoretska pitanja:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>OČIENA USPIJEHA</p> <p>_____</p> <p>(opisna ocjena)</p> <p>Mentor: _____</p> <p>Rukovoditelj jedinice: _____</p>	

Slika 4: Dijelovi pripravničke knjižice. Preuzeto s : <http://hkzr.hr/hr/wp-content/uploads/2012/02/pravilnik-o-pripravni%C4%8Dkom-sta%C5%BEu-zdravstvenih-radnika.pdf> (13.08.2022.)

1.3. Stručni ispit

Nakon obavljenog pripravničkog staža, pripravnici ispunjavaju uvjete za polaganje stručnog ispita. Prvo šalju potrebnu dokumentaciju u Ministarstvo zdravstva. Dokumentacija koju je potrebno poslati treba biti potpuna, a sastoji se od: zamolbe pripravnika, dokaz o državljanstvu (domovnica), diploma, potvrda ravnatelja ustanove u kojoj se odradio pripravnički staž i ispunjena pripravnička knjižica. Ukoliko je pripravnik, odnosno pripravnica promijenila prezime onda je potrebno poslati i vjenčani list. Ministar odobrava polaganje stručnog ispita ako je pripravnik ispunio sve uvjete i priložio potrebnu dokumentaciju. Najmanje 8 dana prije datuma polaganja stručnog ispita, pripravnik će dobiti pisano izvješće o datumu polaganja ispita. Prijava za polaganje stručnog ispita može se poslati najranije trideset dana prije isteka pripravničkog staža, a najkasnije šest mjeseci nakon odrađenog pripravničkog staža. Troškovi polaganja stručnog ispita za fizioterapeute iznosi 600 kuna. Troškovi polaganja ispita uplaćuju se kad pripravnik dobije izvješće o odobrenju polaganja ispita (16). Ako pripravnik odustane od polaganja stručnog ispita iz opravdanog razloga, dužan je obavijestiti Komisiju Ministarstva najkasnije 3 dana prije datuma polaganja ispita. Neopravdan razlog ili prekasna obavijest vode se kao da je pripravnik pristupio ispitu i pripravnik snosi troškove ispita. Stručni ispit se provodi usmeno pred ispitnim povjerenstvom Ministarstva zdravstva u Zagrebu. Izuzetak je bio u razdoblju pandemije COVID- 19 virusom kada se ispit provodio online, ali također se putem određenih aplikacija odvijao usmeno pred povjerenstvom. Ministar imenuje ispitno povjerenstvo. Ispitno povjerenstvo čine predsjednik i članovi povjerenstva, a oni su i ispitivači. Tajnik povjerenstva tijekom polaganja stručnog ispita vodi zapisnik, a inače obavlja administrativne poslove. Na kraju ispita zapisnik potpisuje predsjednik povjerenstva (12).

Stručni ispit sastoji se od dva dijela, točnije od općeg i stručnog dijela. Opći dio ispita obuhvaća:

- Ustavno uređenje Republike Hrvatske,
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju,
- Radni odnosi i mirovinsko osiguranje (12).

Stručni dio ispita razlikuje se za sve zdravstvene djelatnike, a za fizioterapeute (fizioterapeutske tehničare, stručne prvostupnike fizioterapije ,masere-kupeljare) obuhvaća:

- Kineziterapiju
- Fizikalnu terapiju (12).

Uspjeh pripravnika na ispituje ocjenjuje ispitivač koji je ispitivao pripravnika. Ispitivač je samostalan u ocjenjivanju za predmet koji je ispitivao. On pripravnika ocjenjuje s „položio“ ili „nije položio“. Zdravstvenom radniku koji je položio stručni ispit se izdaje uvjerenje o položenom stručnom ispitu koje potpisuje ministar. Ukoliko pripravnik ne položi jedan ili dva od ukupno četiri ispita, može uz zamolbu polagati ispit samo iz ne položenih dijelova. Ponovnom polaganju može pristupiti najranije u roku 15 dana, a najkasnije u roku 6 mjeseci od dana polaganja. U slučaju da pripravnik ne položi tri ili četiri ispita, pripravnik mora ponoviti cijeli ispit nakon što prođe tri mjeseca od roka kojeg nije prošao. Također pripravnik koji ne položi popravni ispit može ponovno izaći na ispit tek nakon roka od 3 mjeseca (12).

U slučaju nezadovoljstva pripravnika ispitom, pripravnik može podnesti žalbu ministarstvu u roku od 48 sati te tražiti da se njegovo znanje još jednom provjeri. Tada ministarstvo mora odrediti drugo povjerenstvo koje će provesti ponovni ispit u roku 48 sati od podnesene žalbe. Troškove ponovnog saziva povjerenstva snosi pripravnik (12).

Nakon položenog stručnog ispita, fizioterapeut dobiva uvjerenje o položenom stručnom ispitu. Ministar potpisuje uvjerenje. Fizioterapeuti dužni su poslati zahtjev za izdavanje licence u roku od 30 dana od položenog stručnog ispita. Ako prođe više od dvije godine od položenog stručnog ispita do podnošenja zahtjeva potrebno je provođenje ispita stručnosti. U tom slučaju, tek nakon provedenog ispita stručnosti se može dobiti licenca za rad. Ispit stručnosti provodi se i ako fizioterapeut podnese zahtjev za obnovu licence (svakih 6 godina), a nema dovoljan broj bodova za obnovu licence (17).

Stručni ispit također mogu prijaviti kandidati država članica Europske unije ili treće države ako su stekli stručnu kvalifikaciju u navedenoj državi te ako im je priznat pripravnički staž koji je obavljen djelomično ili potpuno inozemstvu (12).

UVJERENJE O POLOŽENOM STRUČNOM ISPITU
REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI

ISPITNO POVJERENSTVO _____
KLASA: _____
URBROJ: _____
BROJ EV. _____

Na temelju članka 132. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, broj 150/08, 71/10 i 139/10) te članka 20. Pravilnika o pripravničkom stažu zdravstvenih radnika Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, izdaje

**UVJERENJE
o položenom stručnom ispitu**

_____ (ime i prezime)

rođen/a _____ (datum) _____ (mjesto) _____ (država)

nakon uspješno završenog pripravničkog staža propisanog za

_____ (zdravstveno usmjerenje zdravstvenog radnika)

polagao/la je dana _____ stručni ispit pred ispitnim povjerenstvom Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske.

Povjerenstvo je ocijenilo da je pripravnik, odnosno kandidat stručni ispit položio za

_____ (naziv zdravstvenog usmjerenja)

U _____ dana _____ 20 _____

Ministar

Slike 5: Uvjerenje o položenom stručnom ispitu. Preuzeto s: <https://hkzr.hr/hr/wp-content/uploads/2012/02/pravilnik-o-pripravni%C4%8Dkom-sta%C5%BEu-zdravstvenih-radnika.pdf> (13.08.2022.)

1.4. Zaposlenost fizioterapeuta u Republici Hrvatskoj

Nezaposlenost fizioterapeuta varira tijekom godina. Na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje pod nazivom fizioterapeut/fizioterapeutkinja od 2011. godine do danas mijenjao se broj fizioterapeuta koji se vode kao nezaposleni. Godine 2011. bilo je 474 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni pod nazivom fizioterapeut/fizioterapeutkinja. Najviše ih je u Krapinsko-zagorskoj županiji i to 74 fizioterapeuta. Najmanje je u Koprivničko-križevačkoj i to jedan evidentirani nezaposleni fizioterapeut. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Sisačko-moslavačka=66, Splitsko-dalmatinska=55, Primorsko-goranska=44, Šibensko-kninska=27, Karlovačka=26, Varaždinska=22, Grad Zagreb =21, Požeško-slavonska=21, Brodsko-posavska=21, Vukovarsko-srijemska=19, Zagrebačka=18, Osječko-baranjska=16, Bjelovarsko-bilogorska=11, Dubrovačko-neretvanska=9, Istarska=8, Međimurska=7, Zadarska=5, Virovitičko-podravska=3 i Ličko-senjska=2 županija. Bez radnog staža bilo je 133

fizioterapeuta. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 904 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 828 fizioterapeuta (18).

Godine 2012. registrirano je 648 nezaposlenih fizioterapeuta. Srednjoškolsko obrazovanje imalo je 599 fizioterapeuta, a ostali su bili prvostupnici fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Krapinsko-zagorskoj županiji i to 115. Najmanje je u Koprivničko-križevačkoj i to samo 3. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Sisačko-moslavačka=82, Splitsko-dalmatinska=65, Primorsko-goranska=42, Brodsko-posavska =41, Karlovačka=38, Požeško-slavonska=33, Šibensko-kninska=32, Grad Zagreb=31, Vukovarsko-srijemska=27, Zagrebačka=25, Varaždinska=24, Osječko-baranjska=24, Bjelovarsko-bilogorska=17, Istarska=12, Zadarska=11, Dubrovačko-neretvanska=9, Međimurska=7, Virovitičko-podravaska=6 i Ličko-senjska županija=5. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1059 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 652 fizioterapeuta (18).

Godine 2013. bilo je 799 fizioterapeuta koji su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. To je i najveća broj nezaposlenih fizioterapeuta od 2011. godine do danas. Srednjoškolsko obrazovanje ima 744 fizioterapeuta, višu stručnu spremu 53 fizioterapeuta i ostali visoku stručnu spremu. Najviše nezaposlenih je u Krapinsko-zagorskoj županiji i to 135 fizioterapeuta. Najmanje je u Koprivničko-križevačkoj županiji, njih samo 4 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Sisačko-moslavačka=98, Splitsko-dalmatinska=78, Primorsko-goranska=58, Brodsko-posavska=50, Grad Zagreb=50, Karlovačka=45, Požeško-slavonska=37, Vukovarsko-srijemska=36, Šibensko-kninska=35, Osječko-baranjska=33, Varaždinska=26, Zagrebačka=26, Zadarska=18, Bjelovarsko-bilogorska=17, Istarska=17, Dubrovačko-neretvanska=13, Međimurska=11, Virovitičko-podravaska=8 i Ličko-senjska županija=6. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1129 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 970 fizioterapeuta (18).

Godine 2014. bilo je 785 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednje stručne spreme je 741 fizioterapeuta, a ostali su prvostupnici fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Krapinsko-zagorskoj županiji i to 118 fizioterapeuta. Najmanje je u Koprivničko-križevačkoj županiji, samo 3 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Sisačko-moslavačka=101, Splitsko-dalmatinska=73, Grad Zagreb=55, Primorsko-goranska=53, Vukovarsko-srijemska=43, Brodsko-posavska=41, Osječko-baranjska=38, Šibensko-

kninska=38, Karlovačka=37, Požeško-slavonska=32, Bjelovarsko-bilogorska=28, Zagrebačka=28, Varaždinska =21, Međimurska =17, Zadarska =17, Istarska=16, Dubrovačko-neretvanska=12, Virovitičko-podravska=10 i Ličko-senjska županija=4. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1049 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 1163 fizioterapeuta (18).

Godine 2015. bilo je 745 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednjoškolsko obrazovanje završilo je 704 fizioterapeuta, a 39 fizioterapeuta su prvostupnici fizioterapije te ostali magistri fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Krapinsko-zagorskoj županiji i to 105 fizioterapeuta. Najmanje je u Koprivničko-križevačkoj županiji, samo 4 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Sisačko-moslavačka=91, Splitsko-dalmatinska=79, Grad Zagreb=47, Osječko-baranjska=47, Primorsko-goranska=43, Vukovarsko-srijemska=42, Brodsko-posavska=41, Požeško-slavonska=35, Šibensko-kninska=32, Karlovačka=28, Zagrebačka =27, Zadarska =24, Međimurska =23, Bjelovarsko-bilogorska= 22, Varaždinska =18, Istarska=16, Dubrovačko-neretvanska=10, Virovitičko-podravska=9 i Ličko-senjska županija=5. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1302 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 1203 fizioterapeuta (18).

Godine 2016. bilo je 706 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednjoškolsko obrazovanje završilo je 665 fizioterapeuta, 40 ih je prvostupnik fizioterapije, a jedan magistar fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Krapinsko-zagorskoj županiji i to 90 fizioterapeuta. Najmanje je u Ličko-senjskoj županiji, samo 6 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Sisačko-moslavačka=82, Splitsko-dalmatinska=75, Vukovarsko-srijemska=50, Primorsko-goranska =47, Brodsko-posavska=46, Osječko-baranjska=44, Grad Zagreb=41, Požeško-slavonska =35, Karlovačka=32, Šibensko-kninska=29, Zagrebačka=21, Međimurska=19, Zadarska=19, Istarska=17, Bjelovarsko-bilogorska=16, Dubrovačko-neretvanska=10, Virovitičko-podravska=10, Varaždinska=9 i Koprivničko-križevačka županija=8. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1239 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 1241 fizioterapeuta (18).

Godine 2017. bilo je 589 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednjoškolsko obrazovanje završilo je 555, a 32 fizioterapeuta su prvostupnici fizioterapije te ostalo magistri fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Sisačko-moslavačkoj i to 71 fizioterapeuta. Najmanje je u Ličko-senjskoj županiji, samo 3

fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Krapinsko-zagorska=62, Splitsko-dalmatinska=62, Osječko-baranjska=49, Vukovarsko-srijemska=46, Brodsko-posavska=38, Primorsko-goranska=31, Karlovačka= 28, Grad Zagreb=17, Šibensko-kninska=26, Požeško-slavonska=25, Istarska=18, Zagrebačka =18, Zadarska=17, Međimurska=15, Varaždinska=14, Bjelovarsko-bilogorska=11, Koprivničko-križevačka=10, Virovitičko-podravska=10 i Dubrovačko-neretvanska županija= 9. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1192 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 1266 fizioterapeuta (18).

Godine 2018. bilo je 516 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednjoškolsko obrazovanje završilo je 481 fizioterapeuta, prvostupnika je 32 fizioterapeuta te ostali su magistri fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Sisačko-moslavačkoj i to 66 fizioterapeuta. Najmanje je u Ličko-senjskoj županiji, samo 3 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Vukovarsko-srijemska=46, Splitsko-dalmatinska=54, Osječko-baranjska=45, Krapinsko-zagorska=36, Brodsko-posavska=27, Karlovačka=26, Požeško-slavonska=26, Primorsko-goranska=25, Šibensko-kninska=23, Istarska=18, Varaždinska=18, Grad Zagreb =17, Koprivničko-križevačka= 16, Zadarska=15, Zagrebačka=15, Međimurska=14, Bjelovarsko-bilogorska =11, Virovitičko-podravska=10 i Dubrovačko- neretvanska županija= 8. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1108 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 1184 fizioterapeuta (18).

Godine 2019. bilo je 428 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednjoškolsko obrazovanje završilo je 407 fizioterapeuta, 20 fizioterapeuta su prvostupnici fizioterapije te 1 magistar fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Sisačko-moslavačkoj i to 52 fizioterapeuta. Najmanje je u Ličko-senjskoj županiji, samo 2 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Osječko-baranjska=46, Splitsko-dalmatinska=41, Vukovarsko-srijemska=38, Krapinsko-zagorska=37, Brodsko-posavska=28, Požeško-slavonska=18, Grad Zagreb=17, Primorsko-goranska=17, Varaždinska=17, Karlovačka=16, Šibensko-kninska=15, Zagrebačka=14, Bjelovarsko-bilogorska=13, Istarska=12, Koprivničko-križevačka=12, Međimurska=9, Zadarska=9, Virovitičko-podravska=7 i Dubrovačko-neretvanska županija= 6. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 1025 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 932 fizioterapeuta (18).

Godine 2020. bilo je 542 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednjoškolsko obrazovanje završilo je 506 fizioterapeuta, prvostupnika fizioterapije je 31, a ostali su magistri fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Sisačko-moslavačkoj i to 66 fizioterapeuta. Najmanje je u Ličko-senjskoj županiji, samo 3 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Osječko-baranjska=60, Splitsko-dalmatinska=57, Krapinsko-zagorska=47, Vukovarsko-srijemska= 38, Grad Zagreb=33, Brodsko-posavska=27, Primorsko-goranska=24, Varaždinska=24, Šibensko-kninska=23, Istarska=22, Karlovačka=19, Koprivničko-križevačka=16, Požeško-slavonska=16, Međimurska=14, Bjelovarsko-bilogorska=13, Zagrebačka=12, Zadarska=11, Dubrovačko-neretvanska=9 i Virovitičko-podravska županija=7. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 914 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 767 fizioterapeuta (18).

Godine 2021. bilo je 469 fizioterapeuta koja su se vodili na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kao nezaposleni. Srednjoškolsko obrazovanje završilo je 435 fizioterapeuta, prvostupnika fizioterapije je 30 i ostali su magistri fizioterapije. Najviše nezaposlenih je u Splitsko-dalmatinska i to 57 fizioterapeuta. Najmanje je u Ličko-senjskoj županiji, samo 3 fizioterapeuta. Ostale županije od najviše prema najmanje evidentiranih nezaposlenih fizioterapeuta su: Osječko-baranjska=53, Krapinsko-zagorska=34, Sisačko-moslavačka=44, Primorsko-goranska=32, Grad Zagreb=29, Vukovarsko-srijemska=27, Brodsko-posavska=26, Istarska=22, Varaždinska=20, Koprivničko-križevačka=19, Zagrebačka=19, Bjelovarsko-bilogorska=15, Karlovačka=13, Požeško-slavonska=13, Šibensko-kninska=13, Međimurska=10, Dubrovačko-neretvanska= 7, Zadarska=7 i Virovitičko-podravska županija= 6. Te iste godine registriralo se na Hrvatski zavod za zapošljavanje 740 fizioterapeuta, a iz evidencije se ispisalo 915 fizioterapeuta (18).

2.CILJEVI I HIPOTEZE

Glavni cilj istraživanja bio je analizirati stavove i iskustva fizioterapeuta o pripravničkom stažu.

Specifični ciljevi istraživanja su:

SC1: Smatraju li fizioterapeuti da se treba smanjiti vrijeme trajanja pripravničkog staža sa 12 mjeseci na 6 mjeseci,

SC2: Ispitati izaziva li stručni ispit stres kod fizioterapeuta,

SC3: Smatraju li da se treba ukinuti stručni ispit,

SC4: Usporediti stupanj zadovoljstva pripravničkim stažem fizioterapeuta koji su obavljali pripravnički staž prije pandemije i za vrijeme pandemije COVID-19 virusom.

S obzirom na postavljene ciljeve, definirane su sljedeće hipoteze:

H1: Fizioterapeuti smatraju da se trajanje pripravničkoga staža treba smanjiti sa 12 mjeseci na 6 mjeseci,

H2: Kod fizioterapeuta polaganje stručnog ispita izaziva veliku razinu stresa,

H3: Fizioterapeuti smatraju da se treba ukinuti stručni ispit,

H4: Fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž prije pandemije COVID-19 virusom su zadovoljniji pripravničkim stažem nego fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž za vrijeme pandemije COVID-19 virusom.

3. ISPITANICI (MATERIJALI) I METODE

3.1. Ispitanici

Anketnim upitnikom anketirani su fizioterapeuti sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom, koji rade u Republici Hrvatskoj. Dob ispitanika koji mogu sudjelovati u istraživanju je od 18 godina pa nadalje. Fizioterapeutske tehničari završavaju svoje srednjoškolsko obrazovanje s 18 godina, pa je to donja granica dobi ispitanika koji mogu sudjelovati. U istraživanju sudjelovalo je 200 ispitanika. Ispitanici su odgovarali na pitanja o stavovima prema pripravničkom stažu i stručnom ispitu te iskustvu. Kriteriji uključenja ispitanika u istraživanje su: fizioterapeuti koji su obavili pripravnički staž od 2011. godine do danas, fizioterapeuti koji su položili stručni ispit od 2011. do danas, fizioterapeuti koji imaju 18 i više godina. Granica od 2011. godine je postavljena jer je tada zadnji put izmijenjen Pravilnik o pripravničkom stažu zdravstvenih djelatnika. Kriteriji isključenja su osobe koje su završile pripravnički staž prije 2011. godine, maloljetne osobe i osobe koje nisu ostvarile uvjete za pripravnički staž. Ispitanici su mogli odustati u bilo koje vrijeme, bez navođenja razloga. Od ispitanika se očekivalo da ispunjavaju anketu samostalno i odgovore na pitanja iskreno.

3.2. Postupak i instrumentarij

Ispitanicima je podijeljen anonimni anketni upitnik koji se provodio online. Anketni upitnik sadrži mali broj pitanja, tako da ne iziskuje puno vremena za rješavanje. Predviđeno je vrijeme za rješavanje oko 2 minute. Anketa se provodila tijekom srpnja i kolovoza 2022. godine. Bila je dostupna na društvenim mrežama i grupama u kojima su članovi fizioterapeuti. Pitanja iz anketnog upitnika su kreirana za potrebe ovog diplomskog rada. Pristup anketi imali su svi fizioterapeuti koji su zainteresirani za sudjelovanje u istraživanju. Anketu su ispunjavali individualno i subjektivno opisivali stavove i iskustva. Ispitanicima je objašnjen cilj istraživanja i postupak istraživanja. U anketi je naveden kontakt autora ankete te su u bilo koje doba ispunjavanja mogli kontaktirati ukoliko postoje nejasnoće ili imaju primjedbu. Anketa je sastavljena od 13 pitanja i pitanja su označena kao obavezna pitanja za ispunjavanje. Podatci su korišteni isključivo za potrebe istraživanja za diplomski rad te su dostupni samo autoru. Problemi koji se mogu javiti je neiskrenost ispitanika tijekom ispitivanja akutnog upitnika, no anketa je anonimna te se traži iskrenost i točnost da bi istraživanje bilo relevantno.

3.3. Statistička obrada podataka

Ovo istraživanje je kvantitativno istraživanje jer se provodilo putem anketnih upitnika. Anketnim upitnikom ispitivali su se stavovi i iskustva fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu. Rezultati su obrađeni u programu Statistica te prikazani tablično i slikovno. Za potrebe ovog istraživačkog rada koristiti će se ove metode istraživanja: pregled literature, metoda prikupljanja podataka, pregled i analiza podataka.

Nezavisne varijable su pripravnički staž, stručni ispit i vrijeme obavljanja pripravničkog staža, a zavisne varijable su stavovi, iskustva, zadovoljstvo i razina stresa. Stavovi fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu ispitivali su se pitanjima gdje mogu odgovoriti da se slažu ili ne slažu s tvrdnjom i to pripada nominalnoj ljestvici. Skupina pitanja o stavovima fizioterapeuta o pripravničkom stažu sadrže pitanja gdje se koliko bi trebao po njihovom mišljenju trajati pripravnički staž i izraženo je u mjesecima pa pripada omjernoj ljestvici. Iskustva s pripravničkim stažem se vrednuju na ljestvici od 1 do 5 i pripada ordinarnoj ljestvici. Također se tako ispituje i iskustvo s stručnim ispitom. Od statističkih analiza provedeni su postupci deskriptivne statistike (frekvencije, postotci, mjere centralne tendencije - mod, medijan i aritmetička sredina te mjere raspršenja - standardna devijacija, minimum i maksimum) i postupci inferencijalne statistike (Mann Whitney U test za određivanje razlika na ordinalnoj mjernoj skali između dviju nezavisnih skupina). Rezultati su prikazani tablično i grafički. Korišteni statistički programi su Microsoft Excel te IBM SPSS Statistics, v 26.

3.4. Etički aspekti istraživanja

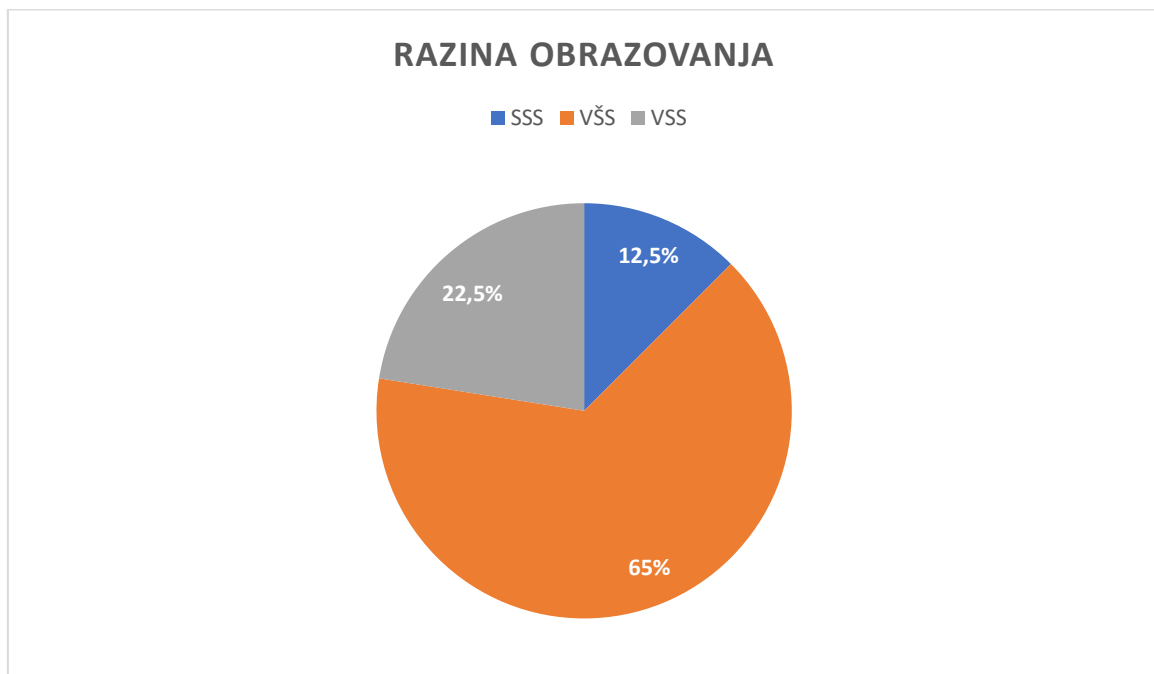
Anketni upitnik je anonim i to je objašnjeno svakom ispitaniku. Također se objasnilo ispitaniku da može odustati u svim fazama ispitivanja bez objašnjenja razloga i da će se podatci koristiti samo u svrhu pisanja diplomskog rada. Ispunjavanje ankete i pohranjivanje odgovora smatralo se informiranim pristankom. Svaki sudionik bio je upoznat s protokolom istraživanja koje će se provoditi u skladu sa Etičkim kodeksom i pravilnikom o izradi završnih radova Fakulteta zdravstvenih studija u Rijeci. Rezultati istraživanja biti će prikazani na obrani diplomskog rada i arhivirani.

4.REZULTATI

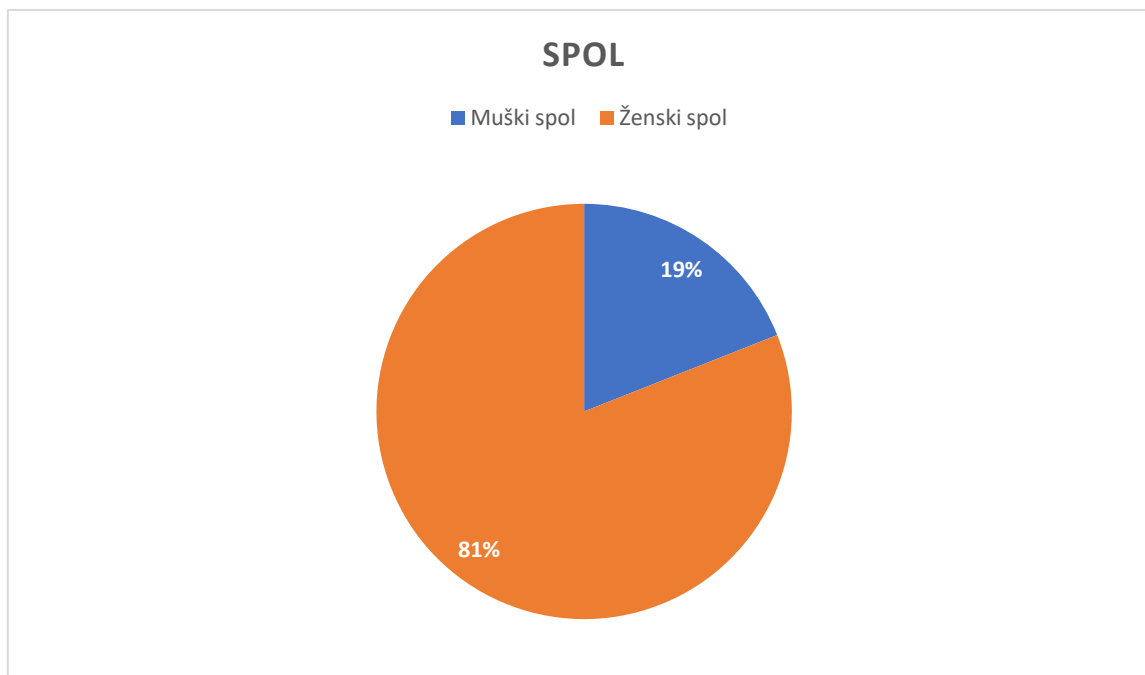
U istraživanju sudjelovalo je 200 ispitanika. Većina ispitanika je ženskog spola (81%), a ostatak (19%) su muškog spola. Najviše ispitanika (65%) su naveli višu stručnu spremu (VŠS) kao razinu obrazovanja, zatim visoku stručnu spremu (VSS) te najmanje ispitanika (12,5%) je navelo srednju stručnu spremu (SSS). Rezultati su vidljivi u Tablici 1. i Grafikonu 1. Dob ispitanika je u rasponu od 20 do 48 godina, s prosječnom dobi od 28,82 (Tablica 1 i Grafikon 2).

Dob		Stručna sprema		Spol	
M (sd)	28,82 (4,776)	SSS (%)	25 (12,5%)	M (%)	38 (19%)
Medijan	28	VŠS (%)	130 (65%)	Ž (%)	162 (81%)
Mod	25	VSS (%)	45 (22,5%)		
Min - maks	20 - 48				

Tablica 1: Dob, stručna sprema i spol ispitanika

Grafikon 1: Razina obrazovanja ispitanika

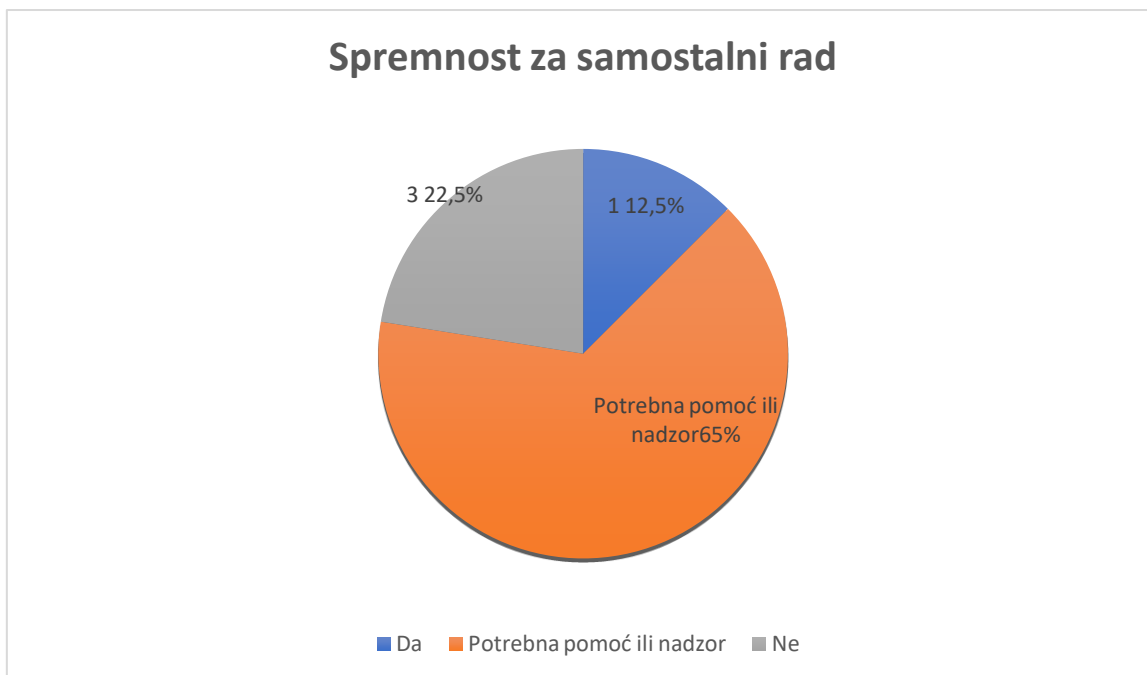

Grafikon 2: Raspodjela muškog i ženskog spola ispitanika

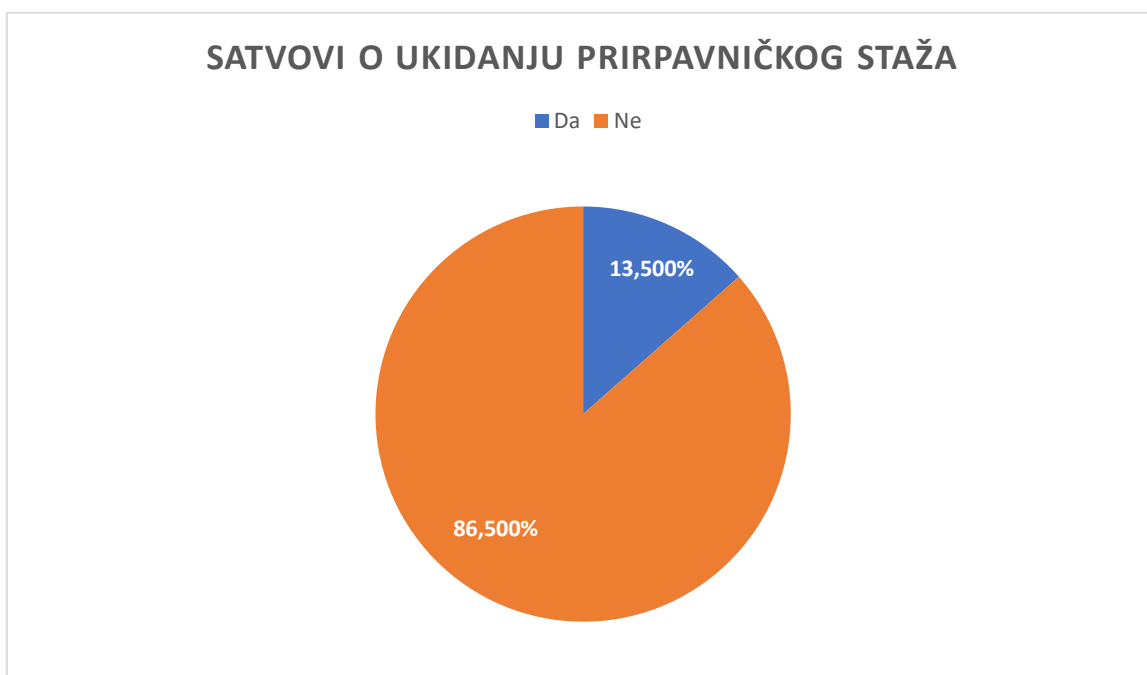
Polovica ispitanika (49,5%) se osjeća spremnim za samostalni rad nakon pripravničkog staža, dok se ostatak izjašnjava da nije spreman (12%) ili da im treba pomoć ili nadzor (38,5%). Većina ispitanika smatra da ne treba ukinuti pripravnički staž (86,5%), a ostatak (13,5%) da treba ukinuti pripravnički staž. Većina ispitanika smatra da je pandemija COVID-19 virusom utjecala na vrijeme čekanja za obavljanje pripravničkog staža (88,5%). Navedeni rezultati prikazani su u Tablici 2 te grafikonom 3, 4 i 5.

Spremnost za samostalni rad		Stav o ukidanju pripravničkog staža		Utjecaj pandemije na vrijeme čekanja	
Da (%)	25 (12,5%)	Da (%)	27 (13,5%)	Da (%)	177 (88,5%)
Potrebna pomoć ili nadzor (%)	130 (65%)	Ne (%)	173 (86,5%)	Ne (%)	23 (11,5%)
Ne (%)	45 (22,5%)				

Tablica 2: Stavovi fizioterapeuta o spremnosti za rad nakon pripravničkog staža, ukidanju pripravničkog staža te utjecaju pandemije na vrijeme čekanja pripravničkog staža

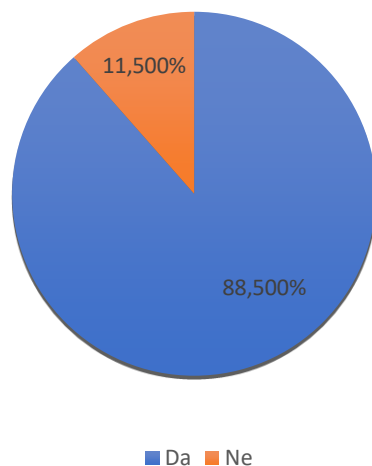

Grafikon 3: Spremnost ispitanika za samostalni rad nakon pripravničkog staža

Grafikon 4: Stavovi fizioterapeuta o ukidanju pripravničkog staža.

Stavovi o utjecaju pandemije COVID-19 virusom na vrijeme čekanja pripravničkog staža

Grafikon 5: Stavovi fizioterapeuta o utjecaju pandemije COVID-19 virusom na vrijeme čekanja pripravničkog staža

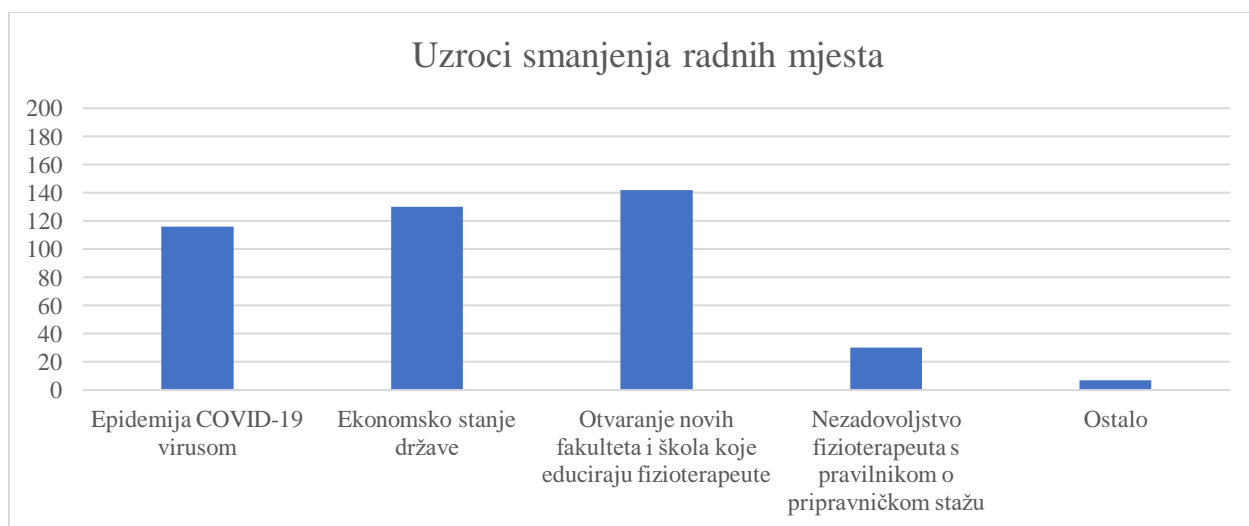
Nešto više od polovice ispitanika (51%) smatra kako je bila veća zaposlenost stažista fizioterapeuta prije COVID-19 pandemije (Tablica 3). 20% ispitanika smatra da nije bila veća zaposlenost prije pandemije COVID-19 virusom, a 29% ispitanika nema mišljenje o zaposlenosti.

	n	%
Da	102	51%
Ne	40	20%
Nemam mišljenje	58	29%

Tablica 3: Odgovori na pitanje „Mislite li da je bila veća zaposlenost stažista fizioterapeuta prije epidemije COVID-19 virusom?“

Na Grafikonu 6 prikazani su faktori za koje ispitanici smatraju da su uzrok smanjenja radnih mjesta za pripravnički staž fizioterapeuta. Više od polovice ispitanika navelo je otvaranje novih škola i fakulteta koje educiraju fizioterapeute, ekonomsko stanje države i epidemiju COVID-19 virusom kao uzroke koji su doveli do smanjenja radnih mjesta, od toga najviše otvaranje

novih škola i fakulteta za fizioterapeute – njih 142 (71%). U anketi ispitanici su mogli izabrati više odgovora.

Grafikon 6: Faktori za koje fizioterapeuti smatraju da su uzrok smanjenja radnih mjesta za pripravnički staž.

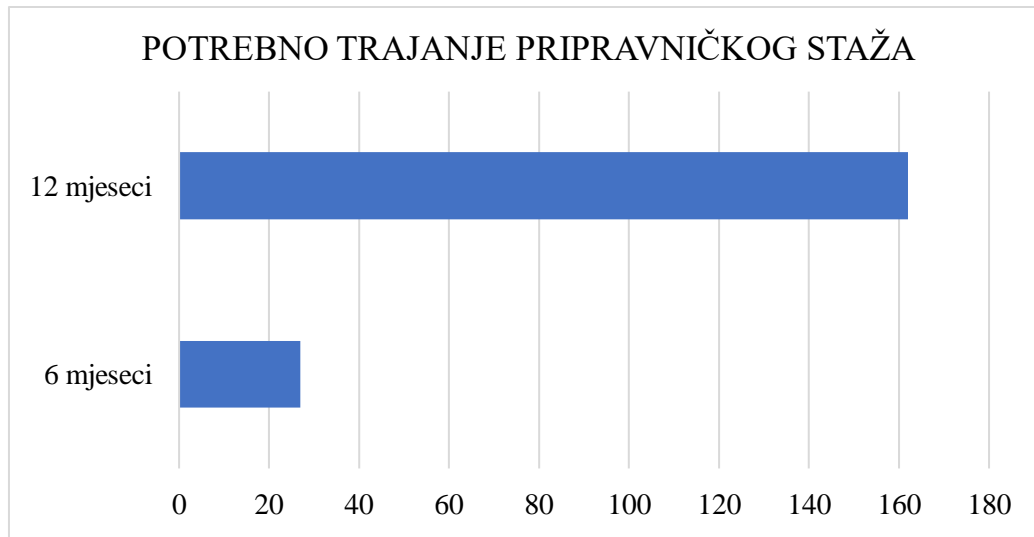
Kako bi se provjerio stav fizioterapeuta o tome treba li pripravnički staž trajati 6 mjeseci umjesto 12 mjeseci, analizirani su njihovi odgovori na pitanje „Po Vašem mišljenju, koliko bi trebao trajati pripravnički staž?“. Odgovori su prikazani u Tablici 4.

Odgovori	n	%
Ne bi trebao postojati	7	3,5%
6 mjeseci	27	13,5%
8 mjeseci	2	1%
12 mjeseci	162	81%
18 mjeseci	2	1%

Tablica 4: Stavovi fizioterapeuta o broju mjeseci koliko bi trebao trajati pripravnički staž

Iz Tablice 4 vidljivo je kako većina ispitanika (81%) smatra kako bi pripravnički staž trebao trajati 12 mjeseci. Njih 27 (13,5%) smatra kako bi trebao trajati 6 mjeseci. Od ostalih odgovora treba istaknuti one koji pripadaju kategoriji da staža uopće ne bi trebalo biti ili bi trebao biti ukomponiran u studijski program – to smatra 7 (3,5%) ispitanika.

Odnos broja ispitanika koji smatraju da staž treba trajati 6 mjeseci i onih koji smatraju da treba trajati 12 mjeseci grafički je prikazan na Grafikonu 7.

Grafikon 7: Stavovi ispitanika koliko treba trajati pripravnički staž

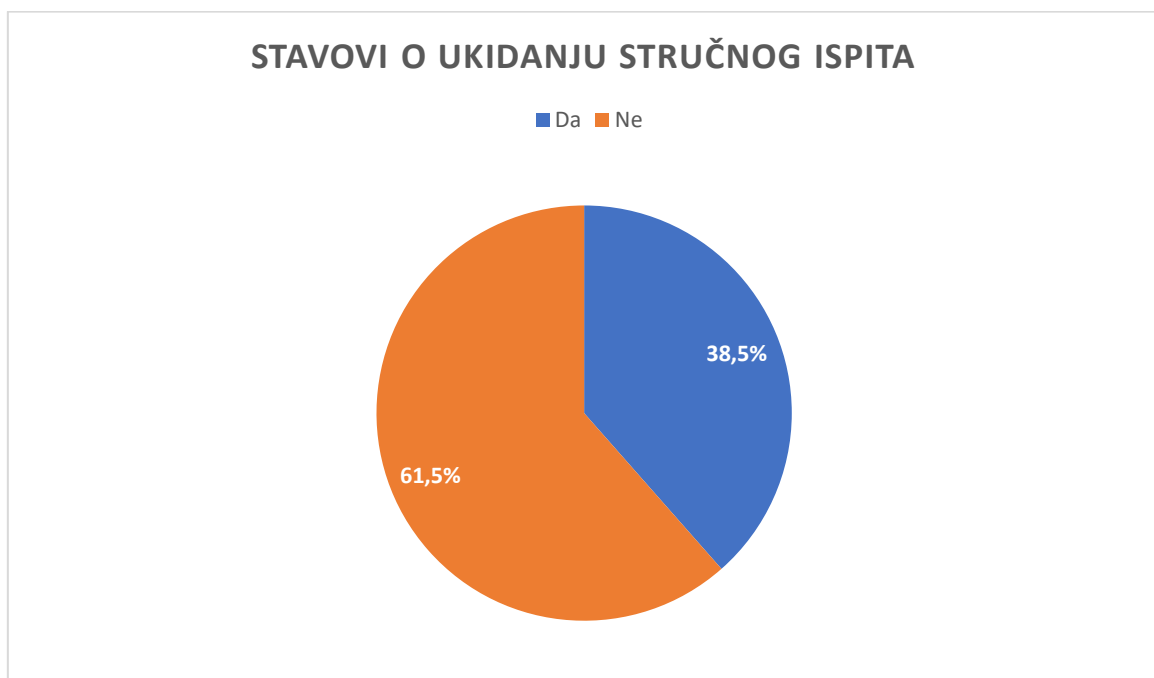
Kako bi se odredilo izaziva li polaganje stručnog ispita kod fizioterapeuta veliku razinu stresa, provjereni su njihovi odgovori na pitanje „Ocijenite svoje iskustvo tijekom polaganja stručnog ispita“. Rezultati su prikazani na Grafikonu 8.

Grafikon 8: Razina stresa pri polaganju stručnog ispita

Kako je vidljivo na Grafikonu 8, najveći broj ispitanika – njih 81, odnosno 40,7% – izjavilo je kako su većinu vremena bili pod stresom. 41 ispitanik (20,6%) izjavio je kako nije imao stres, niti mu je bilo svejedno, a 38 ispitanika (19,1%) svoju razinu stresa pri polaganju stručnog ispita ocijenilo je velikom. Njih 33 (16,6%) izjavilo je kako je malo bio prisutan stres, a osjećali su se smireno, dok je samo njih 6 (3%) izjavilo kako uopće nisu osjećali stres. Jedan ispitanik nije odgovorio na ovo pitanje.

Kako bi se provjerilo smatraju li ispitanici da treba ukinuti stručni ispit, analizirani su njihovi odgovori na pitanje „Želite li da se ukine polaganje stručnog ispita?“. Odgovori su prikazani na Grafikonu 9.

Grafikon 9: Stavovi o ukidanju stručnog ispita

Kao što je vidljivo, većina ispitanika, njih 61,5%, smatra kako ne treba ukinuti stručni ispit, dok ostatak (38,5%) smatra kako ga treba ukinuti.

Provjereno je postoji li razlika u iskustvu zadovoljstva pripravničkim stažem između fizioterapeuta koji su obavljali pripravnički staž prije pandemije COVID-19 virusom te fizioterapeuta koji su obavljali pripravnički staž za vrijeme pandemije COVID-19 virusom. Rezultati Mann-Whitney testa prikazani su u Tablici 5.

	obavljanje pripravničkog staža	srednji rank	Mann-Whitney U	Z	p
Iskustvo pripravničkih m stažem	prije COVID-19 pandemije (n=145)	96,11	3351,00	-1,848	0,065
	za vrijeme COVID-19 pandemije (n=55)	112,07			

Tablica 5: Mann-Whitney test razlika u iskustvu pripravničkim stažem

Kako je vidljivo iz Tablice 5, nema statistički značajne razlike u zadovoljstvu pripravničkim stažem između studenata koji su ga obavljali prije pandemije i onih koji su ga obavljali za vrijeme pandemije ($p > 0,05$).

5.RASPAVA

Pripravnički staž i stručni ispit česta je tema razgovora među fizioterapeutima te je tema mnogih novinskih naslovnica. Tema o iskustvu i stavovima fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu nije istraživana u prošlosti. Ovo je prvo istraživanje na tu temu u Hrvatskoj. Postoje slična i srodna istraživanja iz Hrvatske i drugih država. Tijekom prikupljanja podataka, anketa je bila podijeljena na društvenim mreže gdje su fizioterapeuti komentirali temu diplomskog rada. Čak je pokrenuta i diskusija o pripadničkom stažu u prošlosti i danas. U ovom istraživanju postavljeni su ciljevi i hipoteze. Glavni cilj istraživanja bio je analizirati stavove i iskustva fizioterapeuta o pripravničkom stažu. Anketnim upitnikom se ispitalo fizioterapeute, zatim su se prikupljeni podaci statistički obradili, analizirali te prikazali grafički i tablično. Iz specifičnih ciljeva istraživanja, postavljene su četiri hipoteze.

U istraživanju sudjelovalo je 200 ispitanika, od toga je 162 (81%) ženskog spola i 38 (19%) muškog spola. U fizioterapiji općenito prevladava ženski spol. Beswetherick N. (2021.) u svom radu prikazuje da je fizioterapija u prošlosti bila ženska profesija, ali da se to mijenja. Ona u svom radu navodi da je u fizioterapiji od 2017. godine do 2020. godine porastao postotak muškog spola, koji je sa 24% porastao na 26%. Zaključno tome, 2020. godine zastupljenost ženskog spola je 74%, a 26% muškog spola (19). Dob ispitanike je od 20 do 48 godina, a prosječna dob je 28,82. U istraživanju je sudjelovala mlada populacija jer je kriterij uključenja da su odradili pripravnički staž i položili stručni ispit od 2011. godine do danas. Postavljen je ovaj kriterij jer se zadnja verzija Pravilnika o pripravničkom stažu zdravstvenih radnika objavljena 2011.godine (12). Ispitanici su navodili razinu stručne spreme u anketi. Najviše ispitanika, odnosno 65% (n=130) ispitanika navelo je višu stručnu spremu kao razinu obrazovanja. Zatim, 22,5% (n=45) ispitanika je navelo visoku stručnu spremu i 12,5% (n=25) ispitanika srednju stručnu spremu. Prema podacima Svjetske konfederacije za fizioterapiju i Hrvatske udruge fizioterapeuta, u Republici Hrvatskoj zaposleno je 1.153 prvostupnika fizioterapije (6). U susjednoj državi Sloveniji, posao fizioterapeuta mogu obavljati samo fizioterapeuti koji su završili minimalno trogodišnje obrazovanje, odnosno imaju višu stručnu spremu. Odnosno, fizioterapeut mora imati višu stručnu spremu da bi mogao odraditi pripravnički staž i položiti stručni ispit (20). S obzirom da Hrvatska ima slično obrazovanje kao države Europske Unije, očekivano je da je najviše ispitanika sa višom stručnom spremom, potom visokom pa tek onda srednjom stručnom spremom.

Na pitanje „Kad ste odradili pripravnički staž?“ ispitanicima su bila ponuđena dva odgovora: prije pandemije COVID-19 virusa i tijekom pandemije COVID-19 virusa. Pripravnički staž prije pandemije COVID-19 virusom odradilo je 145 ispitanika, a 55 za vrijeme pandemije COVID-19 virusom. Očekivano je da je veći broj ispitanika odradilo prije pandemije nego tijekom jer je više vremena od 2011. godine do početka pandemije, nego što traje pandemija. Ispitanici su svoje iskustvo pripravničkim stažem ocjenjivali ocjenama od 1 do 5: Ocjena 1 je najmanja ocjena i označava „Nisam zadovolja-n /na“. Ocjena 2 označava „Moga-o/la sam naučiti više“. Ocjena 3 označava „U redu je, niti sam zadovolj-an/na niti nisam“. Ocjena 4 označava „Vrlo dobro, ali moglo je malo bolje“. Najveća ocjena je 5 i ona označava „Odlično, usvoji-o/la sam sve vještine i samostal-an/na sam za daljnji rad. Prosječna ocjena s kojom su fizioterapeuti ocijenili iskustvo sa stažem je 3,88. Istraživanje Akinpelu A. i sur. (2022.) analizira očekivanja, iskustva i ishode Nigerijskih fizioterapeuta sa pripravničkim stažem. U tom istraživanju 97,7% fizioterapeuta su svoje iskustvo ocijenili dobrim. 57% fizioterapeuta u potpunosti se složilo da im je iskustvo stažiranja pomoglo u poboljšanju njihovih vještina u donošenju kliničkih odluka, a 68,4% ispitanika se složilo da im je iskustvo stažiranja pomoglo da poboljšaju svoje vještine u procjeni pacijenata. 76% ispitanika je nadzor koji su imali tijekom stažiranja smatrala primjerenom, 16,1% ispitanika nije se složilo da su imali odgovarajući nadzor nad svojim vještinama fizičkog pregleda (21).

Prva hipoteza je „Fizioterapeuti smatraju da se trajanje pripravničkoga staža treba smanjiti sa 12 mjeseci na 6 mjeseci“. Hipoteza se odbacuje jer je većina fizioterapeuta odgovorilo da pripravnički staž treba trajati 12 mjeseci. 81% fizioterapeuta je odgovorilo da pripravnički staž treba trajati 12 mjeseci, a 13,5% fizioterapeuta da treba trajati 6 mjeseci. U postavljenom pitanju, ispitanici su mogli odabrati 12 mjeseci, 6 mjeseci ili ostalo. Ostalo podrazumijeva da navedu koliko mjeseci bi trebao trajati pripravnički staž po njihovom mišljenju. 1% ispitanika je odgovorilo 18 mjeseci i 1% ispitanika je odgovorilo 8 mjeseci. 3,5% ispitanika su napisali da ne bi trebao postojati staž. U susjednoj državi Sloveniji pripravnički staž traje 6 mjeseci pa je ispitanicima ponuđen odgovor 6 mjeseci (20).

Na pitanje: „Smatrate li da ste spremni za samostalni rad poslije pripravničkom staža?“, ispitanici su odgovorili raznoliko. 65% (n=130) ispitanika je dogovorilo da se još osjećaju nesigurno i da im je potrebna pomoć ili nadzor. 22% (n=45) ispitanika je dogovorilo da da nisu spremni. Samo 12,5% (n=25) ispitanika je odgovorilo da su spremni za samostalni rad. U ovom istraživanju ispitanici su naveli da im je potrebna pomoć ili nadzor i poslije obavljanja pripravničkog staža, što bi značilo da je ipak nije dovoljna samo praktična nastava tijekom

fakultetskog obrazovanja. Svako radno iskustvo donosi nove spoznaje, situacije i rješenja, stoga i pripravnički staž može donijeti samo više iskustva i usavršavanje vještina. U istraživanju Jurički D. i sur. (2021.) ispitivalo se mišljenje fizioterapeuta teorijskoj i praktičnoj nastavi. U tom istraživanju studenti navode da je potreban veći fokus na praktična znanja tijekom fakultetskog obrazovanja (22). Također, fizioterapeuti u tom istraživanju navode da bi bilo najbolje kad bi praktična nastava išla neposredno nakon teorijske nastave (22). Ukoliko bi se tako održavala nastava, fizioterapeuti bi bolje usvajali praktične vještine i bili bi sigurni u svoj rad nakon fakultetskog obrazovanja te usavršili vještine na pripravničkom stažu. U istraživanju Vuković I.T. i sur. (2019.) ispitivali su se stavovi medicinskih sestara/tehničara o pripravničkom stažu u Republici Hrvatskoj. U tom istraživanju ispitanici su odgovorili na pitanje trebaju li pripravnici snositi odgovornost za greške u poslu. Najviše ispitanika je odgovorilo da krivicu dijele mentor i pripravnik (23). Zdravstveni djelatnici koji nemaju razvijene vještine imaju veću šansu za pogreškom, ali u njihovoj profesiji greške mogu biti tragične za pacijenta. Neusvojene vještine dovode do straha od pogreške i nesigurnosti. U istraživanju Whiteside D. i sur. (2014.) opisana su iskustva fizioterapeuta o zlostavljanju tijekom obavljanja pripravničkog staža. Zlostavljanje je ostavilo posljedice na pripravnike. Većina pripravnika je izrazilo sumnju u vlastite kompetencije i nadzor na pripravničkom stažu opisuju kao nepristupačnu osobu (24).

Na pitanje „Smatrate li da se treba pripravnički staž ukinuti?“, fizioterapeuti su mogli odgovoriti da ili ne. Da treba ukinuti pripravnički staž je odgovorilo 13,5% (n=27) ispitanika, a 86,5% (n=173) ispitanika je odgovorilo da ne treba ukinuti pripravnički staž. Fizioterapeuti su u vrijeme pandemije COVID-19 virusom pokušali da se ukine ili smanji vrijeme trajanja obavljanja pripravničkog staža. U ovom istraživanju rezultati pokazuju da fizioterapeuti ipak nisu za ukidanje pripravničkog staža, a ni za smanjenje trajanja. Tijekom pandemije COVID-19 virusom, zdravstveni djelatnici su čekali pripravnički staž i pokrenuli su peticiju za ukidanje pripravničkog staža. Peticija ima 5 543 potpisa (25). Na društvenim mrežama osnovana je grupa „Pripravnici u neizvjesnosti“ koja ima oko tri tisuće članova. Neki članovi naveli su u grupi da pripravnički staž čekaju dvije godine (26). U veljači 2022. godine, održana je tematska sjednica Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku o pripravnicima u zdravstvu. Cilj sjednice bio je pronaći rješenje oko pripravničkog staža. Predstavnica grupe „Pripravnici u neizvjesnosti“ je Maja Biletić, koja je ponudila dva rješenja- da se definiraju jasni kriteriji pri odabiru pripravnika za pripravnički staž i da se ukine pripravnički staž. Zastupnica Andreja Marić predložila je skraćivanje trajanja pripravničkog staža. Predsjednica Hrvatske komore fizioterapeuta Mirjana

Grubišić je istaknula da studenti tijekom fakultetskog obrazovanja stječu sve potrebne kompetencije te da druge države postavljaju pitanje zašto u Hrvatskoj i dalje postoji pripravnički staž (27).

Na pitanje „Smatrate li da je pandemija COVID-19 virusom utjecala na vrijeme čekanja za obavljanje pripravničkog staža?“, ispitanici su mogli odgovoriti sa da ili ne. Većina ispitanik (88,5% n=177) je odgovorilo da smatra i 11,5% (n=23) da ne smatra da je pandemija COVID-19 virusom utjecala na vrijeme čekanja za obavljanje pripravničkog staža.

Na pitanje „Mislite li da je bila veća zaposlenost stažista fizioterapeuta prije pandemije COVID-19 virusom?“, ispitanici su mogli odgovoriti da, ne ili nemam mišljenje. Oko polovice ispitanika (51%, n=102) smatra kako je bila veća zaposlenost stažista fizioterapeuta prije COVID-19 pandemije, a 20% (n=40) ne smatra da je bila veća zaposlenost prije pandemije. 29% (n=58) ispitanika nema mišljenje o tome. 2020. godine bilo je odobreno samo 170 radnih mjesta za obavljanje pripadničkog staža (28). Nadalje, ispitanici su trebali navesti uzroke koje smatraju da su utjecali na smanjenje radnih mjesta za pripravnički staž fizioterapeuta. Ponuđeni su: epidemija COVID-19 virusom, ekonomsko stanje države, otvaranje novih fakulteta i škola koje educiraju fizioterapeute, nezadovoljstvo fizioterapeuta s pravilnikom o pripravničkom stažu i ostalo. Ako se odluče za ostalo onda su trebali napisati uzrok koji smatraju da je utjecao a nije naveden. Više od polovice ispitanika navelo je otvaranje novih škola i fakulteta koje educiraju fizioterapeute, ekonomsko stanje države i epidemiju COVID-19 virusom kao uzroke koji su doveli do smanjenja radnih mjesta, od toga najviše otvaranje novih škola i fakulteta za fizioterapeute – njih 142 (71%). U Hrvatskoj pokrenuti si programi prekvalifikacije, odnosno osobe se mogu prekvalificirati za fizioterapeutskog tehničara. Maček Z. i sur. (2018.) u svom istraživanju navode da program prekvalifikacije djeluje suprotno potrebama tržišta rada i da ukazuje na nerazumijevanje pojedinih institucija za fizioterapeute i njihovu profesiju. Također navode da bi se najniža razina obrazovanja fizioterapeuta trebala temeljiti na sveučilišnim studijima u trajanju od najmanje 4 godine (29). Program prekvalifikacije za fizioterapeutskog tehničara na pojedinim učilištima traje 18 do 20 mjeseci, a srednjoškolsko obrazovanje četiri godine (30).

Druga postavljena hipoteza je „ Kod fizioterapeuta polaganje stručnog ispita izaziva veliku razinu stresa“. Ova hipoteza se prihvaća jer je većina ispitanika odgovorilo da je bila velika razina stresa ili da su većinu vremena bili pod stresom, točnije svoju razinu stresa su ocijenili s ocjenama 4 ili 5. Ocjenama 4 ili 5 ocijenilo je ukupno 59,8% ispitanika. Ispitanici su ocjenjivali

razinu stresa s ocjenama od 1 do 5. Ocjena 1 označava: „nije bilo stresa“ i ovom ocjenom sviju razinu stresa ocijenilo je 3% fizioterapeuta. Ocjena 2 označava: „Malo je bio prisutan stres, osjeća-o/la sam se smireno“ i ovom ocjenom je ocijenilo 16,6% fizioterapeuta. Ocjena 3 označava: „Niti sam ima-o/la stresa, niti mi je bilo svejedno“ i ovom ocjenom je razinu stresa ocijenilo 20,6% fizioterapeuta. Ocjena 4 označava: „Većinu vremena sam bi-o/la pod stresom“ i ovom ocjenom je ocijenilo 19,1% fizioterapeuta. Ocjena 5 označava: „Bila je velika razina stresa“ i ovom ocjenom je stres ocijenilo 40,7% fizioterapeuta. U Hrvatskoj se stručni ispit polaže usmeno, dok u nekih drugim državama ima još i pismeni dio te praktični dio. Predmeti koji se ispituju su temelj fizioterapije i smatra se da bi svaki samostalni fizioterapeut trebao imati teorijske i praktične vještine iz tih područja, a ispituje se samo teorijski dio. Prekrodavac T. (2011). u svom radu pod nazivom „Kako se nositi s tremom na ispitu?“ naglašava da se ne treba u potpunosti osloboditi treme jer ona pomaže da se ispitu posveti temeljito i odgovorno (31).

Treća postavljena hipoteza je: „Fizioterapeuti smatraju da se treba ukinuti stručni ispit“. Ova hipoteza se odbacuje jer je većina fizioterapeuta (61,5%) odgovorilo da ne treba ukinuti pripravnički staž. 38,5% fizioterapeuta je odgovorilo da treba ukinuti pripravnički staž. Na sjednici Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku o pripravnicima u zdravstvu spomenuo se i stručni ispit. Ukoliko bi se ukinuo pripravnički staž, svejedno bi ostao zakon o obaveznom polaganju stručnom ispita (27).

Četvrta hipoteza je: „Fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž prije pandemije COVID-19 virusom su zadovoljniji pripravničkim stažem nego fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž za vrijeme pandemije COVID-19 virusom.“ Hipoteza se odbacuje jer nema statistički značajne razlike u zadovoljstvu pripravničkim stažem između studenata koji su ga obavljali prije pandemije i onih koji su ga obavljali za vrijeme pandemije ($p > 0,05$).

6.ZAKLJUČAK

Ovim istraživanjem utvrđena su iskustva i stavovi fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu. Iz rezultata može se zaključiti da većina fizioterapeuta ipak ne smatra da se treba ukinuti pripravnički staž i stručni ispit. Također, većina i dalje želi da se pripravnički staž obavlja u vremenskom periodu od 12 mjeseci. U istraživanju postavljene su četiri hipoteze. Prihvaćena hipoteza je: „Kod fizioterapeuta polaganje stručnog ispita izaziva veliku razinu stresa“. Odbačene hipoteze su: „Fizioterapeuti smatraju da se trajanje pripravničkoga staža treba smanjiti sa 12 mjeseci na 6 mjeseci“, „Fizioterapeuti smatraju da se treba ukinuti stručni ispit“ i „Fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž prije pandemije COVID-19 virusom su zadovoljniji pripravničkim stažem nego fizioterapeuti koji su obavljali pripravnički staž za vrijeme pandemije COVID-19 virusom“.

Razni su faktori koji su utjecali na čekanje za obavljanje pripravničkog staža. U medijima se najviše spominjala pandemija COVID-19 virusom, no u ovom istraživanju najviše fizioterapeuta je odgovorilo da je otvaranje novih škola i fakulteta koji educiraju fizioterapeute ipak faktor smanjenja radnih mjesta za pripravnički staž. Potom su naveli ekonomsko stanje države pa tek na trećem mjestu je pandemija. Fizioterapeuti su imali mogućnost višestrukog izbora i svi su naveli više faktora koji zajedno uzrokuju čekanje na obavljanje pripravničkog staža. Pripravnički staž i stručni ispit su obavezni te bi se trebalo osigurati njihovo obavljanje odmah nakon školovanja.

U istraživanju je sudjelovalo 200 ispitanika i to je relativno malo ako se gleda ukupan broj fizioterapeuta u Republici Hrvatskoj te je to nedostatak ovog istraživanja. Kriterij uključenja bio je da su ispitanici obavili pripravnički staž i stručni ispit i to je zapravo nedostatak jer bilo bi kvalitetnije istraživanje da su ispunjavali anketu i fizioterapeuti koji čekaju pripravnički staž pa se usporedila mišljenja. U anketi se nije ispitivano smatraju li fizioterapeuti da trebaju sve bolnice imati isti kriterije pri zapošljavanju na pripravnički staž. Pretraživanjem literature nije pronađeno radova na ovu temu pa je ovaj rad uvelike pridonio u istraživanju i aktualnosti teme. Tijekom podjele anketa na društvene mreže, fizioterapeuti su komentirali temu rada i pokrenuli diskusiju o pripravničkom stažu. Ovim diplomskim radom se otvorila tema o pripravničkom stažu, omogućila fizioterapeutima da iznesu svoje mišljenje te potaknula da se i dalje istražuje. Prikazana su trenutna iskustva i stavovi fizioterapeuta te se omogućilo da se utječe na neke faktore kojima se može povećati zaposlenost i smanjiti nezadovoljstvo fizioterapeuta.

7.LITERATURA

1. Medicinska škola u Rijeci. Fizioterapeutski tehničar. Dostupno na : http://ss-medicinska-ri.skole.hr/nastava/smjerovi?ms_nav=aai (03.08.2022.)
2. Upisi u srednje škole. Škole i programi. Dostupno na: <https://srednje.e-upisi.hr/#/Skole> (03.08.2022.)
3. Zdravstvena škola Split. Završni rad. Dostupno na: [http://ss-zdravstvena-st.skole.hr/ucenici/Završni_rad](http://ss-zdravstvena-st.skole.hr/ucenici/Zavrсни_rad) (03.08.2022.)
4. PRIRUČNIK ZA PRIJAVU ISPITA DRŽAVNE MATURE za učenike koji u školskoj godini 2020./2021. završavaju 4. razred srednjih škola /5. razred srednjih medicinskih škola u Republici Hrvatskoj. Dostupno na : <https://www.ncvvo.hr/wp-content/uploads/2020/12/Prirucnik-za-ucenike-koji-u-skolskoj-godini-2020.-2021.-završavaju-4.-5.-razred-u-srednjim-skolama-u-Republici-Hrvatskoj.pdf> (03.08.2022.)
5. STATISTIČKA I PSIHOMETRIJSKA ANALIZA ISPITA DRŽAVNE MATURE U ŠKOLSKOJ GODINI 2020./2021. Dostupno na : https://www.ncvvo.hr/wp-content/uploads/2022/03/NCVVO-Psihometrijska-analiza-2021_12_2021.pdf (03.08.2022.)
6. Zdravstveno veleučilište Zagreb. Dostupno na : <https://www.zvu.hr/strucni-studij-fizioterapije/> (04.08.2022.)
7. Postani student. Studijski programi. Dostupno na: <https://www.postani-student.hr/Ucilista/Nositelji.aspx#> (05.08.2022.)
8. Fakultet zdravstvenih studija. Stručni studij Fizioterapija. Dostupno na: <http://www.fzsri.uniri.hr/hr/studenti/studijiski-programi/66-preddiplosmi-strucni-studiji/fizioterapija.html> (05.08.2022.)
9. Mišljenje studenata i prvostupnika fizioterapije o teorijskoj i praktičnoj nastavi. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/372581> (08.08.2022.)
10. Fakultet zdravstvenih studija Rijeka. Sveučilišni diplomski studij Fizioterapija. Opći podaci. Dostupno na : <http://www.fzsri.uniri.hr/hr/studenti/studijiski-programi/71-veucilisni-diplomski-studiji/fizioterapija.html> (10.08.2022.)
11. Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek. Diplomski sveučilišni studij Fizioterapija. Dostupno na: <http://www.fdmz.hr/index.php/hr/studij/diplomski-sveucilisni-studij-fizioterapija> (10.08.2022.)

12. Pravilnik o pripravničkom stažu zdravstvenih radnika. Dostupno na: <http://hkzr.hr/hr/wp-content/uploads/2012/02/pravilnik-o-pripravni%C4%8Dkom-sta%C5%BEu-zdravstvenih-radnika.pdf>. (12.08.2022.)
13. Pripravništvo i stručno osposobljavanje za rad. Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/20116#> (12.08.2022.)
14. Potpore za zapošljavanje za stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo. Dostupno na: <https://arhiva.mjere.hr/admin/wp-content/uploads/2020/11/Pripravni%C5%A1tvo-04-11.pdf> (12.08.2022.)
15. Pravilnik o pripravničkom stažu i stručnim ispitima zdravstvenih radnika. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1991_02_6_163.html (13.08.2022.)
16. Ministarstvo zdravstva. Stručni ispiti za zdravstvene radnike. Dostupno na: <https://zdravstvo.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1297/kutak-za-djelatnike-u-zdravstvu/strucni-i-specijalisticki-ispiti/strucni-ispiti-za-zdravstvene-radnike/1797> (13.8.2022.)
17. Hrvatska komora fizioterapeuta. 5. TKO JE OBVEZAN POLOŽITI ISPIT PROVJERE STRUČNOSTI?. Dostupno na : https://www.hkf.hr/hrf_faq/tko-je-obvezan-poloziti-ispit-provjere-strucnosti/ (13.08.2022.)
18. Hrvatski zavod za zapošljavanje. Statistika. Dostupno na: <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> (18.08.2022.)
19. Beswetherick N. Chartered society of physiotherapy. The gender balance in physiotherapy (2021). Dostupno na: <https://www.csp.org.uk/frontline/article/gender-balance-physiotherapy> (28.08.2022.)
20. Združenje fizioterapeuta Slovenije. Dostupno na : <https://www.physio.si/> (28.08.2022.)
21. Akinpelu A. i sur. igerian physiotherapists' perception of physiotherapy internship: perceived expectations, experience, and outcomes (2022.) Dostupno na: <https://bfpt.springeropen.com/articles/10.1186/s43161-022-00080-0> (29.08.2022.)
22. Jurički D. i sur. Mišljenje studenata i prvostupnika fizioterapije o teorijskoj i praktičnoj nastavi. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/372581>
23. Stavovi medicinskih sestara/tehničara o pripravničkom stažu u Republici Hrvatskoj.
24. Whiteside D. i sur. Physiotherapy students' experiences of bullying on clinical internships: a qualitative study (2014.). Dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0031940613000783> (29.08.2022.)

25. Ukidanje obaveznog pripravništva za buduće pripravnike zdravstvenih struka. Dostupno na: https://www.peticijeonline.com/ukidanje_obaveznog_pripravnitva_za_budue_pripravnik_e_zdravstvenih_struka (29.08.2022.)
26. Dušković K. Stažiranje i korona. Dostupno na : <https://mimladi.hr/2020/11/03/staziranje-i-korona/> (29.08.2022.)
27. Hrvatski sabor. Održana tematska sjednica Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku o pripravnicima u zdravstvu. Dostupno na: <https://www.sabor.hr/hr/press/priopcenja/odrzana-tematska-sjednica-odbora-za-zdravstvo-i-socijalnu-politiku-o-pripravnicima> (29.08.2022.)
28. Parlamentar. Dostupno na : <https://gledaj.10.parlametar.hr/s/govor/101093?frame=true> (29.08.2022.)
29. Maček Z. i sur. Razvoj fizioterapeutske profesije u Republici Hrvatskoj (2018.). Dostupno na: http://physiotherapia-croatica-suppl.com/PhysioterapiaCroatica/Zbornik_Zagreb_2018.pdf (29.08.2022.)
30. Zdravstveno učilište Medical. Program prekvalifikacije. Dostupno na: <https://zdravstveno-uciliste.eu/medical/fizioterapeutski-tehnicar/#top> (29.08.2022.)
31. Prekrodavac T. Kako se nositi s tremom na ispitu? (2011). Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, Vol. 17 No. 64, 2011. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/124359> (29.08.2022.)

8.PRILOZI

Prilog A: Prikaz slika, tablica i grafikona

Slika 1: Predmeti koji se pohađaju u Medicinskoj školi Rijeka na smjeru fizioterapeutski tehničar.....	2
Slika 2: Popis kolegija na preddiplomskom studiju Fizioterapija u Rijeci.....	4
Slika 3: Popis kolegija na diplomskom studiju Fizioterapija u Rijeci.....	6
Slika 4: Dijelovi pripravničke knjižice.....	9
Slike 5: Uvjerenje o položenom stručnom ispitu.....	11
Tablica 1: Dob, stručna sprema i spol ispitanika.....	20
Grafikon 1: Razina obrazovanja ispitanika.....	20
Grafikon 2: Raspodjela muškog i ženskog spola ispitanika.....	21
Tablica 2: Stavovi fizioterapeuta o spremnosti za rad nakon pripravničkog staža, ukidanju pripravničkog staža te utjecaju pandemije na vrijeme čekanja pripravničkog staža.....	21
Grafikon 3: Spremnost ispitanika za samostalni rad nakon pripravničkog staža.....	22
Grafikon 4: Stavovi fizioterapeuta o ukidanju pripravničkog staža.....	22
Grafikon 5: Stavovi fizioterapeuta o utjecaju pandemije COVID-19 virusom na vrijeme čekanja pripravničkog staža.....	

.....23

Tablica 3: Odgovori na pitanje „Mislite li da je bila veća zaposlenost stažista fizioterapeuta prije epidemije COVID-19 virusom?“

..... 23

Grafikon 6: Stavovi o uzrocima smanjenja radnih mjesta za pripravnički staž fizioterapeut.24

Tablica 4: Stavovi fizioterapeuta o broju mjeseci koliko bi trebao trajati pripravnički staž24

Grafikon 7: Stavovi ispitanika koliko treba trajati pripravnički staž25

Grafikon 8: Razina stresa pri polaganju stručnog ispita25

Grafikon 9: Stavovi o ukidanju stručnog ispita26

Tablica 5: Mann-Whitney test razlika u iskustvu pripravničkim stažem26

Prilog B: Anketni upitnik

Iskustva i stavovi fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu u Republici Hrvatskoj

Poštovani,

Pozivam Vas da sudjelujete u istraživanju iskustva i stavova fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu. Istraživanje na temu " Iskustva i stavovi fizioterapeuta o pripravničkom stažu i stručnom ispitu " provodi se u svrhu diplomskog rada na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci. Autorica rada je studentica Ivona Šarić i mentorica rada prof.dr.sc .Daniela Malnar,

dr.med. Cilj istraživanja je istražiti iskustva fizioterapeuta s pripravničkim stažem i stručnim ispitom te njihove stavove o tome.

U istraživanju mogu sudjelovati: fizioterapeuti koji su obavili pripravnički staž od 2011. godine do danas i fizioterapeuti koji su položili stručni ispit os 2011. do danas. Istraživanje je anonimno, a Vaše sudjelovanje dobrovoljno. Odustati možete u bilo koje vrijeme, bez navođenja razloga. Rezultati ankete koristiti će se isključivo i jedino u svrhu izrade diplomskog rada.

Ukoliko imate pitanja, nejasnoća ili komentar u vezi istraživanja ili upitnika, pošaljite na: isaric1@student.uniri.hr

Ispunjavanjem ove ankete dajete pristanak na obradu podataka ankete u svrhu izrade diplomskog rada.

Hvala Vam na sudjelovanju!

Ivona Šarić, bacc. physioth.

isaric1@student.uniri.hr

1.Spol

- M
- Ž

2.Dob: _____

3. Stručna sprema:

- Srednja stručna sprema
- Viša stručna sprema
- Visoka stručna sprema

4.Kad ste odradili pripravnički staž?

- Prije pandemije COVID-19 virusa
- Tijekom pandemije COVID- 19 virusa

5. Ocijenite svoje iskustvo s pripravničkim stažem ocjenom od 1 do 5

1- nisam zadovolja-n /na

2- moga-o/la sam naučiti više

3- u redu je, niti sam zadovolj-an/na niti nisam

4- vrlo dobro, ali moglo je malo bolje

5- odlično, usvoji-o/la sam sve vještine i samostal-an/na sam za daljnji rad

1 2 3 4 5

6. Po Vašem mišljenju , koliko bi trebao trajati pripravnički staž?

- 6 mjeseci
- 12 mjeseci
- Ostalo :_____

7. Smatrate li da ste spremni za samostalni rad poslije pripravničkom staža?

- Da
- Još se osjećam nesigurno i potrebna mi je pomoć ili nadzor
- Ne

8. Smatrate li da se treba pripravnički staž ukinuti?

- Da
- Ne

9. Smatrate li da je pandemija COVID-19 virusom utjecala na vrijeme čekanja za obavljanje pripravničkog staža?

- Da
- Ne

10. Mislite li da je bila veća zaposlenost stažista fizioterapeuta prije pandemije COVID-19 virusom?

- Da
- Ne
- Nemam mišljenje

11. Navedite uzroke koje smatrate da su utjecali na smanjenje radnih mjesta za pripravnički staž fizioterapeuta.

- Epidemija COVID-19 virusom
- Ekonomsko stanje države
- Otvaranje novih fakulteta i škola koje educiraju fizioterapeute
- Nezadovoljstvo fizioterapeuta s pravilnikom o pripravničkom stažu
- Ostalo: _____

12. Ocijenite svoje iskustvo tijekom polaganja stručnom ispita

1- nije bilo stresa

2- malo je bio prisutan stres, osjeća-o/la sam se smireno

3- niti sam ima-o/la stres, niti mi je bilo svejedno

4- većinu vremena sam bi-o/la pod stresom

5- bila je velika razina stresa

1 2 3 4 5

13. Smatrate li da se treba ukinuti polaganje stručnog ispita?

- Da
- Ne

9. ŽIVOTOPIS

Rođena sam 18. listopada 1997. godine u Zadru. Osnovnu školu Biograd na Moru pohađala sam od 2004. do 2012. godine. 2012. godine upisala sam Medicinsku školu Ante Kuzmanića Zadar. Pohađala sam petogodišnje srednjoškolsko obrazovanje medicinska sestra/ tehničar opće njege. Srednju školu završila sam 2017. godine i te iste godine upisujem preddiplomski stručni studij fizioterapije na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci. Moje obrazovanje za prvostupnika je u periodu od 2017. do 2020. godine. 9.srpnja. 2020. godine stekla sam zvanje prvostupnik fizioterapije. Odmah nakon završetka studija 2020. godine upisujem diplomski sveučilišni studij fizioterapije na Fakultetu zdravstvenih studija u Rijeci. Moje obrazovanje na diplomskom studiju traju u periodu od 2020. do 2022. godine. Po završetku studija stječem zvanje magistra fizioterapije. Pripravnički staž odradila sam u Specijalnoj bolnici za ortopediju Biograd na moru. Volontirala sam: vođenje vježbi osobama treće životne dobi, sudjelovanje u projektu student- mentor, tim za medicinsku djelatnost i fizioterapiju utrke 100 milja Istre 2019.- priprema i oporavak sportaša i tim za medicinsku djelatnost u plivačkom klubu osoba s invaliditetom.